

GRUDA

MESEČNIK ZA KMETSKO PROSVETO

GRUDA

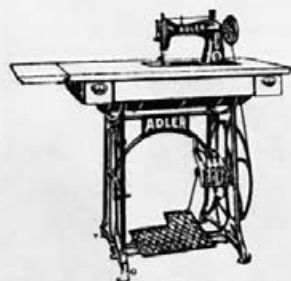
Revija za kmetško prosveto. — Izhaja vsakega 20. v mesecu. — Celoletna naročnina Din 30.— Za dijake Din 20.— Posamezna številka Din 3.— Uredništvo in uprava Ljubljana, Tavčarjeva 1. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 13.440. Glasilo „Zveze kmetških fantov in deklet“ v Ljubljani. — Izdaja konzorcij „Grude“ v Ljubljani (France Koruza). — Urejuje: Uredniški odbor (odgovarja Stanko Tomšič).

Tiska tiskarna Slatnar, družba z o. z. (L. Vodnik in A. Knez) v Kamniku.

VSEBINA:

Zvezdana: Velikonočna. — Joža Musil: Borba za novo življenje. — Manko G.: Pomladno jutro. — Vinko Bitenc: Fantovsko sonce. — A. Potnik: Rudarska. — Tine: O pomenu iskrenega sodelovanja. — Janko Furlan: Na prelomu. — Lojze Zupanc: Hrkovina je prazna... — France Gerželj: Švehla, Stambolijski, Radič. — Ing. I. Zaplotnik: — O rastlinskih boleznih. — Organizacija. — Kotiček za dekleta. — Kmetški sport. — Ali veš? — Zapiski. — Knjižna poročila. — Uganke. — Listnica uredništva.

Najboljši šivalni stroj in kolo

Lepo opreme! Ugodno odplačevanje! Pouk v umetnem voženju brezplačen

je samo

„ADLER“

Pisalni stroji v treh velikostih kakor tudi pletilni stroji na zalogi

Nadomestni deli za vse stroje in kolesa ter pnevmatika edino le pri

Josip Petelinc, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Konfekcijska manufakturna in modna trgovina

JOSIP OLUP,

Ljubljana

nudi v veliki izbiri moške in deške obleke, suknje in površnike. Kamgarni iz domačih, čeških in angleških tovarn stalno na zalogi. Obleke se izvršujejo tudi po naročilu.

Velika zaloga moškega perila iz lastne tovarne „TRIGLAV“.

Sprejema se blago tudi v izvršitev.

Trgovci znaten popust!

Trgovski prostori: Stari trg 2 — Pod Trančo 1 — Kolodvorska ulica 8

GRUDA

MESEČNIK ZA KMETSKO PROSVETO

3.

MAREC 1934

XI.

Velikonočna

Zvezdana

*V blagoslovljeno, velikonočno jutro
veselo,
nešteto bo radostnih srčec
zapelo,
za Tvoje Vstajenje
o Krist!*

*Ti dobri! Svoje dobrotne roke
razkleni,
v srečo in blagostanje
odeni,
vso našo zemljo.*

*Da nam bo radodarno vse
dala,
kar je v tej dolgi zimi
nabrala,
in nam bo lepo.*

Borba za novo življenje

Joža Musil

Da, kultura in civilizacija, ko milijoni umirajo v modernem in sodobnem suženjstvu in hlapčevstvu. Za koga je torej ta kultura ustvarjena, komu namenjena? — da služi in hlapčuje nekaj desettisočim bogatih? In ta nenaravni in nepravilni red, ki se danes vzdržuje edino z nasiljem in strahovladno?! Toda bojim se, da ni več daleč dan, ko bo moč zaslužjenih in zatiranih vzkipela in šinila ko blisk, ki bo pretresel ves svet in razdejal toli slavno in opevano evropsko kulturo in civilizacijo. In ljudje bodo s krvavimi rokami ustvarili novo življenje. Takšen socialni pretres človeške družbe bi bil grozen, in nihče med nami si ga ne želi. Gnolobo in smrad moramo mirno in brez krvi, a vendar odločno in globoko izrezati ter uničiti. Delovno ljudstvo mora združeno in zedinjeno na delo, vsak dan, vsako minuto na delo za spremembo današnjega gospodarskega reda. Pred vsem pa se moramo v tem delu združiti mi, kmetje in delavci, ki smo najtežje udarjeni in najhujše izkoriščani. Že po prevratu smo bili priča prvih uspehov kmetjsko-delavskega sodelovanja v vladah kmetov in delavcev. Danes — kaj bi govoril. Naščuvani drug na drugega se grizemo med seboj, v korist tem, ki vladajo in vodijo gospodarski svet in se nam smeji. Zbližati in združiti se moramo, prava inteligenca pa mora dati svoje umske sile in svojo šolanost v službo našega gibanja in npora za novo življenje. V današnji dobi je izključeno, da bi še vnaprej odločali o življenju in usodi stotisočev posamezniki, in nemogoče je, da bi ti posamezniki takrat, kadar je v nevarnosti njih osebni prospek in dobiček, kar enostavno vrgli na cesto stotisoče in stotisoče, da tam poginejo od bede in gladu. Mar se vam zdi, da sem preveč črnogled? Ne, govorim le to, kar danes razjeda stotisoče in stotisoče, kar jim ko strup razkrajja duše, kar vanje vliva sile in moči za upor in jim krči žuljave dlani v udarno pest. Kakršno vidim življenje, kakršnega občutim — o tem resničnem življenju Vam pripovedujem!“

„Popolnoma prav; tako bi moral vselej govoriti sleherni človek, ki je res človek! Ne čudim se, čeprav danes govorite o teh rečeh, tovariši! Že ko smo šli s postaje, je bil Aleš o tem nekaj malega omenil. Domneval pa sem, da je pretiraval, kajti do tega trenutka sem gledal na življenje z visokega, idealnega stališča, misleč, da je umetnik vzvišen nad vsakdanjostjo življenja. Toda zdajle vem, da sem se varal, zdaj vem, da mora biti tudi umetnik ves spojen v eno z množico, z ljudstvom, kateremu bodi njegovo umetniško ustvarjanje in delo luč v temine bodočnosti. Teh nekaj ur, ki sem jih danes prebil v domačem kraju, je bilo dovolj, da so se mi odprle oči. Zdaj natančno vem in občutim, kako in kam moram usmeriti svoje umetniško ustvarjanje. V imenu človeškega dostojanstva in za pravico bednih in zatiranih hočem s svojim delom pokazati pot v novo življenje,“ je odločno posegel Pavle v pogovor.

„Kajpa, gospodje študenti so prišli na počitnice, in že je pričelo modrovanje,“ se je vmešal nočni čuvaj Huder, stoječ v senci košate lipe. „Da

bi Vas grom — mlekozobi zelenci — kako brezbožno govorite. Seve, prav vi, domišlavci, ste pred vsem poklicani, da sodite o življenju sveta. Kurja polt me je spreletavala, ko sem vas poslušal. Ti, Hostnik, drži jezik za zobmi, da te ne poženejo z dela in da ti ne bo treba potem oprezati za plotovi kakor sestradan cucek. Ko bi milostljivi gospod vedel, kaj govoriš! In vi, se je obrnil Huder do ostalih, v gnezda! Kajpa, zjutraj pa naj vas gospodarji vlečejo s krepelci iz gnezd in ležišč! A, in tudi fabriški so tu; pazniki pa se jezijo, ker prihajate zjutraj prepozno na delo. In godrnjaje se jim je približal Huder? Hm, k-a-j — tu je nekakšen sestanek!? Še to . . . lepa reč. Izginite spat!“

„Kaj le renčite in rohnite ko stara ponev!? Skrbite rajši, da vas kdo ne odnese“, se je ponorčeval eden izmed fantov. In nagajivi posmeh se je razlegal po vasi.

„Da — zato ste še! Da se iz starih ljudi norčujel! Bog mi grehe odpusti — to je današnja mladina! Kdo si je upal za mojih mladih let kaj podobnega,“ je Huder mrmraje odkreval, vedoč, da bi z vsako besedo še bolj razdražil osje gnezdo.

Mladina pa je nadaljevala pogovor o vsakdanjem življenju. Toda kmalu se je začela razhajati. Zdajzdaj se je dvignilo to ali ono dekle in koj nato se je za njo potuhnjeno zmuznil njen fant; in tako zaporedoma, dokler niso obsedeli na kladah Cilka, Aleš in Pavle sami. Pavle je molčal in zdelo se je, ko da spet sanjari . . .

„Gremo tudi mi?“ je vprašal Aleš.

„Da, šli bomo,“ je dejal Pavle kakor v snu.

Na obzorju so se grmadili gosti črni oblaki in se valili nad vas, ki je tonila v temo.

„Cilko bom spremil, Pavle . . .“

„Kar pojdita, ne brigajta se zame!“

„A kje je vendar Marta?“

„Ni prišla, Aleš,“ je dejal Pavle tako tožno, da je bilo Cilki kar hudo.

„Lahko noč, Pavle,“ sta voščila Cilka in Aleš. „Lahko noč,“ je ponovil za njima Pavle, ko sta že izginila v temi.

Pavle se je na kladah presedel, si podprl glavo z dlanmi ter se zagledal v zvezde, ki so jih polagoma pričeli zagrinjati bližajoči se težki, temni oblaki.

Za hip mu je pramen mesečine ožaril obraz, da je kakor prevzet na pol zatisnil oči. V duši je trpel bolest stotisočev zaslužjenih in izkoriščanih, in v tem trpljenju se je rodila zamisel umetniškega dela. Gledal je pred seboj stotisočero množico, korakajočo v boj za svoje pravice. Iz te podobe so rasli prvi obrisi umotvora, ki boji izraz hotenja vseh zaslužjenih in izkoriščanih.

Vročična podoba je kmalu ugasnila; spokojnost in mir sta legla v dušo, le v očeh, ki jih je Pavle počasi odprl, je žarela odločnost in volja ustvariti nekaj velikega.

In ko je bil tako sam s seboj, sedeč na kladah, so mu nenadoma nezane roke zastrle oči.

Ugibal je, čigave so roke. Da bi se vrnil Aleš? Prekmalu je še.

„Kdo je?“ je vprašal.

„Mar me ne poznaš, Pavle?“ se je zasmejalo dekle, ki mu je z rokami zastiralo oči.

„Ti si, Marta!“ je Pavle radostno vzkliknil.

„Si me vendar spoznal.“

Pavle je segel dekletu v roke in jo pritegnil k sebi. Sedla je poleg njega ter mu naslonila glavo na ramo.

„Zakaj te ni bilo zvečer, kakor sem ti bil sporočil. Dolgo sem te čakal . . .“

„Nisem mogla — oče mi je prepovedal sestajati se s teboj. Izvedel je, da prideš danes iz mesta, pa mi je prepovedal na vas. Zvečer sem žalostno slonela pri oknu, a ko sem začula na vasi tvoj glas, sem se splazila skozi okno. In zdaj sem pri tebi . . .“ je šepetala Marta.

„Tako! Prepovedano ti je z menoj se sestajati?! Rad bi vedel, zakaj?“ je ostro dejal Pavle.

„Oče mi venomer očita, da moje znanje s teboj nikamor ne vede. Da ni nič iz tebe in tvojih študij. Da bom s teboj zadela sijajno tombolo. In končno, kaj pa je umetnik? Uboga lačna para . . . Veš, Pavle, naš oče gleda na take reči še prav staroversko.“

„In Ti, Marta?“

„Pavle, kako moreš to vprašati? Kri iz srca bi dala za najino ljubezen. Doma imam sešito in gotovo balo. A oče me dan za dnem sili v možitev z drugim. Nekaj časa se ne smeva sestajati. Toda čas bo tudi nama prinesel srečo. Verjemi mi, Pavle, da živim le zate in ti ostanem zvesta.“

„Ne, Marta, to ni mogoče! Tvojemu očetu ne maram biti v spotiko. Tudi v meni je ponos, ki vre ob misli, da je prepovedano z menoj se sestajati, ko da sem nekakšen zločinec. Čemu bi le imel tvoj oče nepotrebne skrbi! Marta, ne poznava se več,“ je Pavle bolešno in ogorčeno vzkliknil, skočil s klad ter se izgubil v temo.

„Pavle — Pavle — vrni se!“ je Marta v obupu klicala za njim, segala z rokami v prazno temo in se v krčevitem joku zrušila na klade.

Pavle pa je ko divji tekel proti mlinu; na loki ob ribniku se je vrgel na tla in zaril glavo v rosno travo, ki mu je hladila razgreti obraz.

Za bližajočo se nevihto se še zmenil ni. V grenki bolesti mu ni bilo mar, kaj se godi okoli njega.

Cilka in Aleš sta medtem v ovinku obšla vas. Tesno, drug ob drugem, sta stopala skozi temo. Aleš je skušal dekle poljubiti, toda Cilka se je branila.

„Cilka, ti si danes nejevoljna,“ je Aleš razdraženo šepetal.

„Ne, Aleš, danes me ne smeš poljubiti — in mislim, da nikdar več.“

„Kaj govoriš? Misliš resno? Ali mi samo nagajaš?!“

„Mislim popolnoma resno, Aleš! Danes, ko smo šli s postaje, si me vprašal ali ostanem doma ali nameravam nadaljevati študij. Zdaj ti morem na vprašanje odgovoriti —.“

„A?“ jo je Aleš z bojznijo prekinil.

„Nadaljevala bom študij! To, kar se je danes pri nas zgodilo, me je privedlo do tega sklepa. Čul si danes mojega očeta, ko je dejal, da za revnega človeka ni na svetu pravice. Te besede so mi globoko segle v dušo in začrtale pot mojemu življenju. Po počitnicah grem študirat pravo. Vse življenje bom v službi za pravico revnega ljudstva.“

„In najina ljubezen?“ je vprašal Aleš, ki ga je Cilkina odločitev bridko iznenadila.

„Najine ljubezni ni več. V trenutku, ko sem se zavedla svoje dolžnosti do tisočev in tisočev zatiranih in bednih, je ugasnil njen ogenj. Kako naj bom srečna, ko naše ljudstvo trpi in umira?“

„Cilka, kako moreš biti tako kruta? Pomisli, da boš s tem uničila moje življenje. In jaz sem sanjal lepe sanje, kako bova združena v življenju.“

„Četudi bi ostala doma, bi to ne bilo mogoče. Jaz sem revna, tvoji starši pa bodo zahtevali bogato doto.“

„Ni je na svetu sile, ki bi me odvrnila, da se ti odpovem. Cilka, pomisli, kako velika in lepa je bila najina ljubezen! Ostani, ostani...“ je prosil Aleš.

„Moj sklep je neomajen. Mar misliš, da mi je bilo lahko v srcu? O, Aleš, da ti veš, kaj sem pretrpela, ko sem spoznala in sklenila, da se morava ločiti! Misel nate me je pregrenko bolela v srcu, toda moj cilj je prevzvišen in plemenit, da bi ga zamenjala za ljubezen, ki je le najina zadeva in najina sreča — ko gre vendar za tisoče in tisoče bednega ljudstva. Aleš, razumi me in imej usmiljenje. Ne trgaj mi srca z boleznimi vzdih! Močna moram biti, kajti prav v odgovedi je človek najsilnejši. Aleš, bodi tudi ti mož! Zmeraj si govoril, kako ljudstvo trpi; delaj še ti za njegov lepši jutrajšnji dan. S tem delom si boš pridobil moje prijateljstvo, zameno za ljubezen, čije cvet je utrgala brezobzirna roka življenja.“

Temno nebo je presekalo žareč blisk, za njim je zamolko zadonelo čez vso pokrajino. Potem so bliski križema sekali nebo in temne oblake, naglo se je bližala nevihta. Aleš se je ves skrušen in zamišljen zazrl v Cilko, ki so ji bliski z bledikasto zeleno svetlobo ožarjali obraz in vso postavo. Toda Cilka je uprla oči nekam daleč, v temo in daljavo in se ni zmenila za Aleša.

„Cilka, pojdi; greva domov, deževalo bo.“

Aleš je stopil tesno k Cilki in s skrbjo vzkliknil: „Moj Bog, Cilka, kaj ti je? Saj si kakor bolna! Saj ni v tem, kar si danes doživela, ničesar izrednega. Ne verjamem, kar si mi pravkar govorila. Vse je le sad vročice in sanjarjenja, — ko ozdraviš in se umiriš, boš pozabila na vse.“

„Ni daleč, ko boš spoznal, Aleš, da je vse, kar sem ti danes dejala, resnica,“ je odvrnila Cilka in se oklenila njegove roke. „Pojdi zdaj domov, deževati je začelo.“

Molče sta šla proti vasi, nad katero je pričela divjati nevihta. Da sta ušla plohi, sta kar zbežala vsak proti svojemu domu.

Grmenje in treskanje je besnelo ko groza, vsa pokrajina je sijala v pošastni svetlobi bliskov in strel, iz težkih oblakov pa se je ulilo kakor iz vedra.

Izsušena zemlja je nekaj časa kar goltala vodo, kmalu so se pričele na nasičeni površini zbirati mlake in luže, kolovozi in pota pa so se spremenili v potoke.

Iz daljave je prihrumel mrzel, sikajoč šum in zdajci je pričela biti in udarjati debela toča, ki je v hipu pokrila vso pokrajino.

Na vasi so se tu in tam zasvetila okna, odkoder so se v molitvi vile roke proti nebu, kjer je besnela groza in poguba, se sipala in srdito udarjala na zemljo.

„Božja volja,“ so šepetale prebledele ustnice vaščanov.

4.

Mlado jutro je sinilo nad opustošeno pokrajino. Na umito nebo je daleč izza obzorja rdeče zažarela zora.

Iznad modrikastih gozdov in host se je dvigala in razgrinjala mlečno-bela megla.

Iz zemlje pa je dihal zdrav, močan in svež vonj, ko da hoče priklicati v življenje bilje in rastlinje, ki je daleč naokoli ležalo razsekano in uničeno.

Zgodaj je še bilo, toda po poljih je bilo že vse polno ljudi. Žalostno in potrto so postajali po njivah — s sklonjenimi glavami in mnogi s solzami v očeh. Zakaj, najbridkejše je v duši kmetskega človeka, ko zre pred seboj uničene sadove celoletnega težkega dela. Koliko truda, odpovedi in zatajevanja je bilo treba skozi vse leto, a zdaj je vse to brezobzirna prirodna sila v enem samem hipu spremenila v nič.

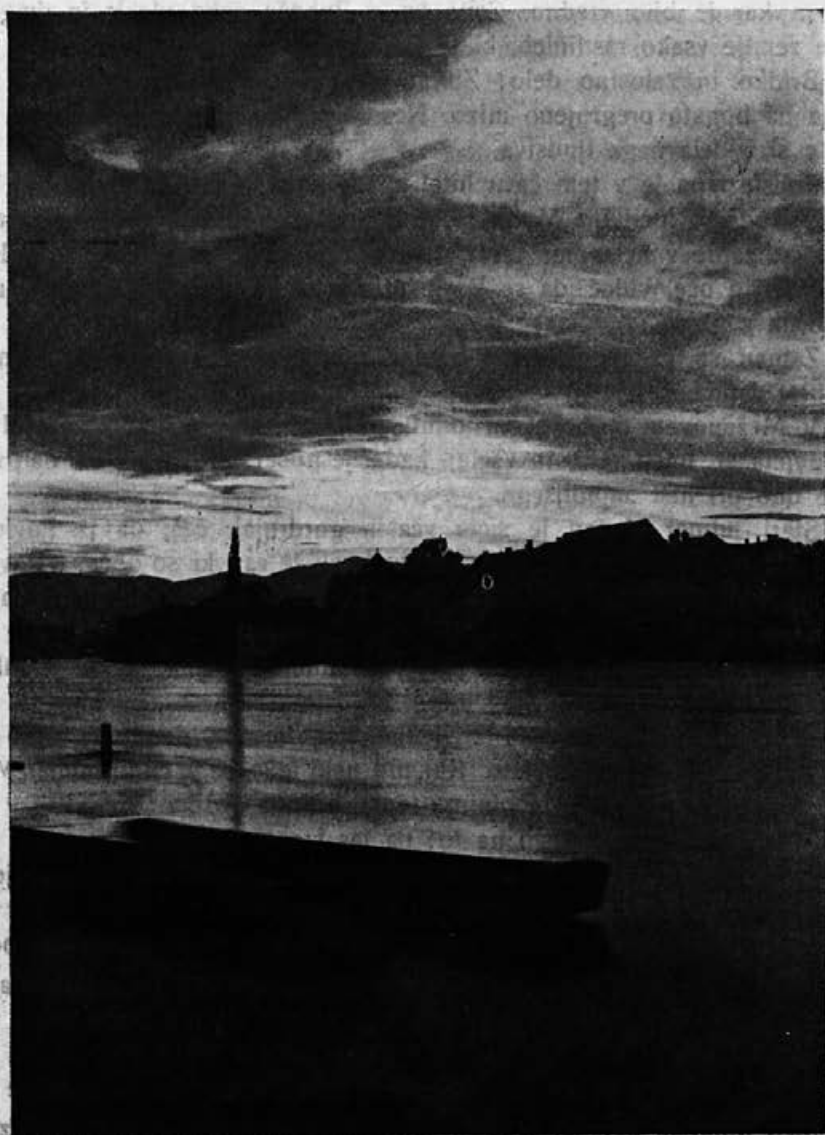
Kjer je bilo še včeraj zlato valujoče žitno polje, je bila danes čez in čez pušča. Včeraj še obetajoča žetev je bila uničena in pomandrana v zemljo. Krompir — zaklad tega hribovskega kraja — še včeraj ves v bujnem zelenju, je bil razsekán in povaljan v blatno zemljo. Tu in tam pa so vodni tokovi nanесли na njive peska in blata.

Nevesel in tužen pogled na opustošeno pokrajino! Ena sama noč je zadoščala, da so bile uničene nade teh, katerim bi žetev poplačala trud in trpljenje . . . Vse je bilo uničeno in razdejano.

Strah in skrb sta objela kmetsko ljudstvo, stoječe sredi razdejanih nad in dela . . .

Ognjena sončna krogla je izza obzorja razlila svoj žar čez polja in travnike. In bilo je, ko da vliva novih nad in poguma v ljudi, ki so strti in v obupu zrl pred seboj razdejanje prirodnih sil.

Fot. Kováčič Jože

Večer na Dravi

Zdelo se je, ko da z novimi upi in močmi stopajo na delo in v borbo z brezsrčno naravo.

Vsepovsod so gospodarji z družino in hlapci reševali, kar je bilo mogoče in kar je bilo vredno. Žene so z ljubečo roko vlekale in dvigale iz blatne zemlje vsako rastlinico, ki je kazala vsaj malo življenja.

Bridko in žalostno delo! Zbirati drobtine tam, kjer je živelo toliko upanja na bogato pregrnjeno mizo. Nesreča, ki je zadela ves kraj, je težko legla v srca delavnega ljudstva.

Po stezi pa je v tem času hitel mladi kipar, Pavle Mežan.

V noči po ločitvi z Marto se je bil odločil, da se takoj vrne nazaj v mesto, se zapre v delavnico ter v delu pozabi svojo srčno rano in bolečine.

Mati in oče, videč, da se Pavle pripravlja na odhod, sta nerazumljivo zmigavala z glavo.

Zaman so ga pregovarjali, zaman zadrževali. Zaman je silil vanj starejši brat Janez.

V Mežanovem hribovskem mlinu ni bilo nikoli izobilja, a tudi bede ne. Pavleta so imeli radi, in vselej, kadar je prišel domov, so mu dali vsega, kar je bilo pri hiši najboljšega.

Stari mlinar Mežan je sicer včasih gordrnjal, češ, da iz Pavleta še zmiraj nič ni. Težko mu je bilo, ker so imeli že vsi, ki so občas s Pavletom študirali, svoj življenjski poklic, medtem ko Pavle še zmiraj trati čas in roma križem po svetu.

„Ne razumemo ga,“ je zagovarjala mlinarica sina, ki se je tako na naglem poslovil.

„Čuden fant; včeraj poln življenja, živa beseda, danes pa tako tih in potr, ko da mu je srce obstalo. Kaj mu neki je?“ se je čudil mlinar Mežan.

„Kdo ve! Močno me spominja tvojega brata Jožeta.“

„Tudi jaz sem že mislil na to; na las sta si podobna.“

„Kaj nam je početi?“ je potem vprašal sina Jožeta. „Na polje moramo pogledati, kaj nam je ostalo po tej strašni noči.“

Ko so šli na polje, so v daljavi uzrli Pavleta, ki je hitel proti postaji.

Na ovinku se je Pavle ustavil in se poslednjič ozrl na rojstno vas. Ko je videl vse naokrog toliko opustošenje, so mu siloma udrle solze v oči. Težko in žal mu je bilo teh ljudi, ki jih je zadela tolika nesreča, in ki so sedaj kakor skrušene sence postajali sredi uničenega polja in uničene žetve.

Med njimi je ugledal tudi Aleša, ki je z očetom in hlapci vozil z njive naplavljeni pesek in kamenje. Nedaleč s poti pa Cilko in njeno mater. Pomahal je Cilki z robcem v slovo.

Cilka pa je nerazumljivo zrla za njim.

* * *

To leto je bila žalostna žetev. Kaj naglo je bila končana; malo se je našlo, a še to ni bilo dosti prida.

Skrb in boleť sta razgrnili čez vas svoje peruti. Vsakdo je s tesnobo in bojaznijo pričakoval zimo, ne vedoč, kako in če jo bo sploh mogel preživeti.

Vaščani so bili kakor mrtve lutke, globoko sključene pod pezo skrbi in bojazni. Trudapolno in težko je življenje hribovskega ljudstva, a vendar se včasih odkoderkoliže utrne vesela minuta, ki razjasni čelo in dá vere v življenje. Toda to, kar so letos preživeli vaščani, je bilo prehudo, radost in smeh sta umrla, ostala je grenka resničnost in grozeča beda.

Tudi mladinsko vasovanje na kladah sredi vasi je minilo.

Zaman se je Aleš oziral po Cilki. Vse počitnice je ni bilo na spregled. Samotno in daleč od vsega življenja sta živeli z materjo. Razen na polje, nista šli nikamor.

Čimbolj so šle počitnice h kraju, tembolj vznemirjen in raztresen je postajal Aleš. Končno je pisal Cilki nekaj pisem zapovrstjo — toda vsa so ostala neusliššana.

Zdaj je šele Aleš verjel, kar mu je bila Cilka dejala oni usodni večer: to spoznanje je bilo zanj kakor grenak obup. Nobene stvari mu ni bilo več mar, postopal je kakor ubit in brez volje. Delal je čisto mehanično, govoril pa le, kar je bilo neobhodno potrebno.

Stari Logar je, videč to sinovo spremembo, le zmajeval z glavo in skomigal z rameni.

To ni bil več tisti Aleš, ki je po povratku iz šole vnesel v domače gospodarstvo nov red in naglico. Kakor tuleči stroj se je takrat upregel v delo: povsod novotarije, računanje, smotrenost in rentabilnost — a zdaj? Kakor skrušena reva, brez volje in zanimanja.

Aleševo spremembo so opazili tudi sosedje. In ni jim moglo v glavo, zakaj je ta inteligentni bistri fant tako nenadoma umolknil in osamel, ko je bil še pred kratkim ena sama živa beseda, razvijajoč dalekosežne načrte, ki so jih sicer starejši gospodarji imeli za pravo revolucijo, a so ob njih vendarle občutili, da se na obzorju svetli novo življenje in nova bodočnost.

Pomladno jutro

Manko G.

Jutro mlado vstaja, raja,
s smehom sonce se pripelje,
z zlatimi rokami rože
po doléh, logéh nastelje.

To je planil smeh med njive,
ko zavriskal je škrjanček,
ej, pri deklici popival
vse je jutro ta pijanček.

Nežno je objemal dekle,
vroče ji poljubljal lice
in za doto ji obljubljal
tri poliče je pšenice.

Pa rdelo lice zalo
mladi, lepi je nevesti —
radostno je sonce v jutro
plavalo po zlati cesti,

Fantovsko sonce

Šaljiva zgodba z resnim poudarkom.

Vinko Bitenc

3. Pridige tam, pridige tu.

Tisto noč je Francelj komaj prikrevsal domov. Poskusil je zlesti na svisli, pa ni mogel. S hojo se je razbolela noga še bolj. Zato se je odpravil kar v skedenj na slamo. Bil je prebrisan fant in si je mislil:

Do zjutraj si spočijem nogo in če ni kaj hujšega, bom takoj lahko stopil nanjo. Zlomil ali izvil si jo nisem — kje neki! Saj bi potem ne mogel ganiti z njo. Najbrže sem se pri padcu udaril na kost, kvečjemu da sem si nogo v členku premaknil. Da bi le kdo ne zvedel o vsej tej neumnosti nocoj. To pa rečem, Jaršovcem jo bom še pošteno zagodel.

Tako modrovaje sam s seboj je Francelj ležal na slami. Roke si je bil položil pod glavo, pod levo nogo si je bil stlačil otep slame, da je počivala nekoliko višje. In res — bolečine so začele pojenjavati. A zaspati kljub temu ni mogel. Preveč je bil razburjen od sitnega dogodka pod oknom. Sklenil je, da mora na vsak način izslediti tistega predrzneža, ki se je upal njemu, Anžonovemu Franceljnu, najpostavnejšemu, najmočnejšemu fantu v brdski fari, podžagati lestev in to celo pod oknom njegove izvoljenke. Pa saj tako ni bil nihče drugi, kakor Likebov Nace; na to bi Francelj skoraj prisegel.

„Ampak, kako je le mogel izvedeti, kdaj pojdem pod okno,“ je zamrmral Francelj. Misлил je na včerajšnji dan, ko so na senožeti spravljali seno. Tistih par besed, ki sta jih izmenjala z Maričko, ni mogel nihče slišati, kvečjemu, če bi —, Francelj se je spomnil na Deglove grabljice. Med njimi je bila Ciuhova Cila iz Jarš, že odcvetela devica in prva tercijska pod brdskim zvonom. Z Deglovim so si bili v daljnem sorodstvu, pa so jo najeli ob košnji. Tista Cila je na neki gasilski veselici na Brdu vršila „službo“ špijona. Imena vseh onih brdskih in jaršovskih deklet, ki so ostala pozno v noč na veselici in plesala, je nesla župniku na nos. Med njimi je bila tudi Deglova Marička.

Francelj je to zvedel in nekoč, ko je Cilo srečal na vasi, jo je kar po domače nahrulil in ji svetoval, naj v bodoče pusti njegovo dekle pri miru.

Od takrat Cila Franceljna ni več pogledala. Kaj pa, če je Cila nahujskala Naceta, da bi se maščevala za svoj užaljeni ponos?

Skozi odprta vrata skednja je svetila luna, ki je plavala že nizko nad hribov. Francelj je zrl vanjo in se mu je zdela, kakor okrogel obraz, ki se mu posmehuje.

„Oj, ti fantovsko soncel!“ je šepetal Francelj že na pol v spanju; „si-noči mi pa nisi ogrelo srca, ne, nisi, ni — si . . .“

Premagala ga je utrujenost in je trdno zaspal. Ko se je prebudil, je bil že dan. Pred njim je stal — oče Anžon.

„Fant, kaj pa to pomeni?“ je trdo nagovoril sina. Francelj se je s težavo dvignil.

„Kaj neki naj pomeni? Zahotelo se mi je, pa sem šel v skedenj spat.“
„Molči!“ je zagrmel Anžon. „Vem, da se ti je sinoči zahotelo, pa ne v slamo, ampak pod okno, kajne?“

„Nisem več osemnajstleten smrkavec, da bi vam moral za vsak korak povedati, kam grem“, je precej osorno odgovoril Francelj.

Anžona je stogotilo. Mogoče bi sina ozmerjal še vse bolj, da ga ni nagnal kašelj. Ko se je odkašljaj, je mirnejše dejal:

„Lep sin, ki tako govori s svojim očetom.“

Te besede so Franceljna nekoliko pogrele. Otresel se je slamnih bilk in hotel oditi.

„Počakaj!“ ga je zadržal Anžon. „Zdaj sicer ni čas za to, ampak vseeno ti bom na kratko povedal, da se boš vedel ravnati. Deglove dekline mi ne boš vlačil v hišo. Saj ti je znano koliko smo morali prestati pred Deglovimi zaradi tiste poti ob meji. Še tožil me je, hudič stari. Pa da bi mi njegova hči na stara leta rezala kruh? Nikoli! Če hočeš, greva v nedeljo popoldne pogledat v Jarše. Brenteževa Micka je zala punca in bogata, kakor nalašč bi bila za naš grunt. Če pa nočeš, si bom tudi jaz marsikaj premislil.“

Francelj je bušnil v smeh.

„Hahaha! Brenteževa Micka! Se rajši nikoli ne oženim!“

Stopil je iz skednja in odhajal proti hiši. S svojo bolečo nogo je hodil kolikor mogoče ravno, da bi ne zbudil pozornosti očeta.

Stari Anžon je gledal za njim, nekaj zagodrnjal in se odpravil proti hlevu.

Ob istem času so sedeli Deglovi okrog široke javorjeve mize pri zajutruku. Vsi so bili nekam čudno molčeči to jutro. Slišalo se ni drugega, kakor ropotanje žlic po lončeni skledi.

Ko je Deglovka po jedi odmolila očenaš, se Degel ni prvi dvignil izza mize, kakor je imel navado, nego je obsedel in ukazal delo hlapcu. Dekla je pospravila po mizi in odšla v kuhinjo pomivat. Marička je hotela za njo.

„Počakaj, dekle!“ je zaklical oče, vzel mehur in pričel basati tobak v pipo.

„Kaj pa je?“ se je Marička obotavljaše približala mizi.

„Dekle, kdo je bil sinoči pod oknom?“ je Degel kar naravnost vprašal prepadeno Maričko, ki je pogledovala mater, kakor bi iskala pri njej zaslombe. Deglovka si je dala nalašč opraviti na klopi ob peči. Brskala je tam neke cunje in na skrivaj pogledovala zdaj moža, zdaj Maričko.

„Pusti no dekleta, stari! Marička je spala kakor ubita. Sama sem videla, ko sem jo šla buditi. Hvala Bogu, da spi, sem si mislila in sem jo pustila kar pri miru. Kaj pa more dekle zato, če so tatovi okrog hiše?“

„Tatovi? Hahaha,“ se je zasmel Degel. „Kakopa, saj bi nam kmalu ukradli Maričko, hahaha!“

Marički je šlo skoraj na jok.

„Ne vem, kdo je bil pod oknom.“

No, vidiš?“ je Deglovka poočitala možu.

Ta je udaril po mizi.

„Tiho, pravim! Ne trpim potuhe v hiši!“

„Oh, delaj, kakor hočeš, dedec siten!“ se je ujezila Deglovka in odhitela v kuhinjo.

Degel se je obrnil k hčeri.

„To ti rečem, dekle, da taki zeleni fantalini, kakor je Anžonov, ne bodo hodili ponoči okrog moje hiše.“

Marička je hotela nekaj ugovarjati.

„Tiho!“ je zapovedal oče. „Glejte si no! Saj bodo po vasi razvpili našo hišo za beznico! Dobro vem, da je bil Anžonov, nihče drugi! Sem že marsikaj zvedel, takole od strani! Pa ravno Anžonov! Starega ne morem živega videti, dosti so me stali advokati zaradi njegove trme. Pa naj bi njegov sin kdaj tu gospodaril? One, Marička, tisto si pa kar zbij iz glave! Dve hčeri, tvoji sestri sem dobro omožil, to veš. Da ni Jožeta, tvojega brata, pobrala vojska, bi bil on nekoč gospodar. Tako pa ti, če me boš ubogala. Ni mi vseeno, kakšnega zeta dobim v hišo. Pri Anžonu tako ni drugęga, kakor kup baharije. Torej če hočeš —.“

Pri teh besedah je Degel vstal izza mize in se približal Marički.

„Marička, pametna bodi in poslušaj me! Izbral sem ti bogatega, čednega ženina, kakršnega Brdo ne premore. Ali uganeš, kateri je?“

Marička je samo dvignila oči, rekla ni nič.

„Ti bom pa jaz povedal,“ se je obotavljal Degel. „Likebov Nace iz Jarš!“

„Kaj?“ je Maričko kar vrglo s klopi. Drugega ni mogla reči in je samo debelo gledala očeta.

„Kaj zijaš tako zabodeno,“ se je smejal Degel. „Ravno Likebov Nace bo moj zet. V nedeljo prideta z materjo snubit, smo se že dogovorili. Le glej, kako se boš obnašala.“

Marička bi se najrajša skregala z očetom, če bi vedela, da bo kaj pomagalo. Vsa ta pridiga se ji je zazdela tako smešna, da si ni mogla kaj; glasno se je zahihitala in zbežala iz sobe.

„Grem rajša služiti, kakor da bi vzela Naceta,“ je udarilo Deglu iz veže na uho.

Oče Degel si je sredi sobe prižigal pipo, ki mu je bila ugasnila.

„Bomo videli,“ je mirno zagodel in odšel na dvorišče. (Dalje.)

Rudarska

A. Potnik

Budi, budi sirena . . .
rudarja kliče dela čas
in želja svojcev je iskrena
„Na srečo“ kličejo v en glas.

Obraza resnega koraka
naprej tja v rov teman —
za trpki kruh, ki tam ga čaka
bori se trudno dan na dan.

Pri medli lučici on zbira
zaklade črne pod zemljo,
za blagor naroda umira
za dom svoj muči se pod njo.

Obraza resnega koraka
naprej tja v rov teman —
po blagoslov, ki tam ga čaka,
po blagoslov iz dneva v dan.

O pomenu iskrenega sodelovanja

Tine

Ako smo iskreni, moramo odkrito priznati, da dandanes za to lepo človeško lastnost že skoro ni več prostora. Izpodrinila jo je — žal bolj običajna — sebičnost, pa tudi zahrbtnost in razne druge umazane špekulacije.

Naj si opazujemo kričečo reklamo gospodarskih trustov, ali zvijačepolnega živinskega mešetarja, politično organizacijo, skromno socialno ustanovo, okroglega bančnega šefa ali pa mladega ljubimca, ki se je komaj zavedel svojega položaja — prav povsod pogrešamo, da krvavo pogrešamo iskrenega nesebičnega občevanja.

In vendar bi morala biti iskrenost temelj vsakemu začetku kakor nehanju. Samo to, kar je zgrajeno na iskrenosti, more kljubovati vsem življenskim viharjem in pretresom — dočim prej ali slej nujno razpade vse, kar se opira na ozko (sebično) špekulacijo, pa naj si se je že poslužuje posameznik ali večja skupina!

Poglejmo danes skozi ta očala v naše organizacije. Ali ne opazimo tudi tukaj, da dobro uspevajo samo one, v katerih več ali manj prevladuje iskrenost. Res je, da se tu opaža najpogosteje trenje in piljenje nazorov posameznikov, res pa je tudi, da se baš zato opilijo značaji, kateri so kasneje v stanu premagati vse neprilike — dočim bi v nasprotnem slučaju vsaka malenkost grozila razbiti in vreči ob tla celo organizacijo. Baš te iskre, ki jih povzročata trenje nazorov, vžigajo ogenj ljubezni, vnemajo duha in jačajo navdušenje do nesebičnega dela. Vprav objektivna kritika — a objektivna zopet more biti samo iskrena — more neopaženo netiti plemenito tekmovanje k izvajanju programov organizacij, pa tudi zdravo tekmovanje posameznikov, pa najsibo to glede vzgoje značaja, inteligence kakor marljivosti.

Saj je organizacijsko življenje povsem slično družinskemu. Samo tako prijateljstvo, ki se opira na povsem iskreno medsebojno občevanje, more ostati trajno, še več, se celo stopnjema pogloblja in utrjuje tako močno, da ga kasneje ne uniči niti sila. Sicer je res, da tudi v teh primerih opazamo zelo pogosto trenja, toda ta — ker so dobrohotna in se zato v vsakih posameznih slučajih vrste sproti — prijateljstvo le še utrjujejo in vsakega poedinca le še bolj navežejo na soudeležence.

Ni prazna narodna prislovica: „Da bosta popolna prijatelja, se morata preje še pošteno skregati,“ ampak je ta rek nastal šele na podlagi dolgih opazovanj in trdnih izkušenj.

Zato se prav nič ne plašimo pogostejših — pa zato malenkostnih prepirčkov v naših organizacijah; bojmo pa se pritajenega zatišja in navideznega zadovoljstva, ker tak položaj v vsakem slučaju sliči miru in zaspčnosti pred viharjem, gromom in točo. Vprav tako se izogibljimo tudi vzgoje topih in duševno zlomljenih ljudi, ker isti so v vsakem slučaju le predznalci katastrofe!

Na prelomu

Janko Furlan

Moderna doba, ta otrok pošasti kapitalizma, ki nas od vseh strani slepi, je pričarala že nešteto mrzlic, le one ne, ki bi nas pognala v strpno in vztrajno raziskanje vzrokov mnogih, premnogih za nas vseh tako poraznih pojavov . . . Na primer: Zakaj pojejo v mestih namesto naših lepih narodnih ali umetnih pesmi razne šlagerje in žvižgajo melodije sumljivega izvora? Ali: Zakaj poplavlja pariška moda najbolj oddaljene gorske kočice? Ali, kar je še važnejše: Zakaj nima naš mali človek boljše hrane, bolj človeškega stanovanja in je njegova — naša mladina — naš most v bodočnost — tuberkulozna, rahitična, bebasta . . .

In še eno vprašanje: Odkod ona nadčloveška energija, da se vzdrži na površju in ohrani svoje bistvo? V tej borbi, samozatajivi, odpovedi in močni volji je ta človek junak . . . napram nam, ki smo iz duševnega ravnovesja, če nam kane na prst kaplja črnica, še celo.

Zato pa moremo trditi: Z večjo pravico sme soditi ta junak nas, ko pa mi njega. A če porabi vse svoje moči le da se vzdrži komaj telesno, je njegov duh vezan. — A mi ga gledamo le od one strani, kjer beremo le o njegovi upornosti in sovražnosti, o njegovi potvorjenosti, toposti i. t. d. Bilo tako . . . A tudi to priča, da je njegovo breme veliko in duh potlačen. In če nas kdo ne mara — ali ni nekje vzrok? Mogoče nismo temu človeku po volji le v toliko, v kolikor smo se mu odtujili.

Sicer govori dovolj zgovorno ta-le slika:

Slovenija . . . okrog 150.000 kmetskih domov . . . od teh okrog polovice bajtarjev, visečih med zemljo in nebom, med življenjem in smrtjo . . . Ali morejo biti v teh domovih ona tolikrat prežvečena „trdna“ tla? — Kje je idila?

A kdor noče videti resnice, si pokrije oči, zamaši ušesa in zapahne srcé. In samo ena misel pluje nad pestrimi griči, polnimi pesmi in smeha: „Srečno ljudstvo . . .“

Taka je beseda onih, ki zro na naše domove le od daleč . . .

A za to črno resnico je še druga, bolj svetla in topla, ker vodi njena pot navzgor . . . v strmi klanec. Navzgor . . . nasproti življenju. Življenje je le iz sebe in za sebe, zato se ne bomo vpraševali — zakaj. Hočemo pa in tudi moramo vedeti

kam in kako.

Kam?

Sprostiti hočemo delo — človeka in zatreti pošast, ki sesa narodu sokove, da odseva iz mladosti starost, iz življenja smrt.

Smelo bomo korakali v klanec, tudi če je še megla. Odstranili jo bomo in razsvetlili pot, ker hočemo jasno stezo, jasne in svetle cilje.

Kako?

Z dejanji pojdemo nasproti življenju . . . s krepkimi in samozavestnimi, bomo razparali pošast, ki gloje naše domove in pustoši našo

zemljo . . . Z najlepšo sanjo in pesmijo bomo delali iz sebe za sebe, ker so naše moči dovolj velike, in izklesali novo pot . . . Kot nevesta bo vkorakala v našo kočo nova, pomlajena kmetska idila.

Tako je zapisano v prirodi, v naših srcih in v naši novi volji.

Hrkovina je prazna . . .

(Poglavje iz romana „Stari Hrk“.)

Lojze Zupanc

Glejte ga, Marka! Kako je postal samozavesten, samsvoj in odločen! Moj Bog, ali se je mogel stari kaj jeziti? Marko je le predobro poznal svojega očeta. Z gruntom ga je vdaril, da so se mu vse misli in vsi dvomi o prezgodnji ženitvi razdrobili. Da, kadar si staremu Hрку stavljal kakšen navidez nemogoč predlog, kateremu se je zoperstavljal z vso svojo pametjo, si ga takoj oplazil, čim si spregovoril o živini ali gruntu. Ničesar drugega ni bilo treba reči staremu! On je bil zapičen med svojo živino in v svojo zemljo tako silno, da je takoj odnehal z vsemi pomisleki, le da je Hrkovina lahko zadihala.

Da, takole je Marko pritegnil očetovo pozornost nase in na svojo ženitev. Ali, ko je Marko omenil staremu Katico, je ta samo zamahnil z roko in se s počasnim, trudnim pogledom zazrl vanj. Potem mu je molče pokazal hrbet; mahdravo je odkrevsal v zidanico. Odšel je počasi, globoko sklonjen.

Marko pa je izpeljal, kar je sklenil. Ni ga motilo vaško gobcanje, češ, da se ženiti mora kar sredi žetve, ker je Katica že v petem mesecu . . .

„Jezus, kaj da je že v petem? Kako da se nič ne pozna?“ so babe spraševale druga drugo z začudenjem v očeh.

Starejše, vsevedne, pa so počasi, važno in kratko razlagale: „Eh, junica . . .“

Seveda je tudi staremu prišlo na uho. Težko glavo si je podprl na dlani in obsedel za zidanico; in jata najrazličnejših spominov in misli se mu je spletla v težko, težko razmišljanje. —

Naslednje nedelje so bili izvršeni oklici. Končno je le prišel dan, ko je Marko povedel svojo ljubezen pred oltar. Babe so pozabile opravljati, in skrivoma, prav izpod kotičkov radovednih oči, oprezale na Katico. —

Doma je bilo tisti dan polno nemira in šundra. Stari Hrk pa se je umaknil v zidanico. Ko se je opil, je legel v zadnjo kamro; kar oblečen se je vrgel na škripajočo postelj in sikal: „Pasja ohcet!“ . . .

Svatje so čutili odsotnost starega Hrka. Sprva je bilo vse nekam plašno in tuje, toda ko je mrak zagrnjal Kosovec, ko so se na Hrkovini pričele vžigati svetilke, je ta plahost že prešla iz izbe; popito vino je razvedrilo zbrano svatovsko.

Potlej so po stari navadi prišli kajpak tudi voglarji in postajali okoli vogalov Hrkovine. Marko je bil radodaren; pripravil je bil veliko pletenko vina samo za voglarje, ki so se pridno nacejali. Po večini so voglarili sami

mladi fantje iz Kosovca in prav sosednjih vasi, še nihče od njih ni odslužil vojake . . .

Malo delj vstran pa so postajale deklina in se pritajeno hihitale. Hej, ob takih prilikah so voglarji veseli in razbrzdani! Kmalu je popito vino razvnelo mlado kri. Zdaj pa zdaj je kateri od fantov objestno zaukal, potlej pa ga je kar nenadoma zgrabila peklenska besnost nad hihitanjem tam zadaj; in skočil je tja. Zagrabil je deklino, ki je vzkriknila; a ko je začutila okoli pasu močan objem, utihnila. —

Izba na Hrkovini pa je bila vroča in zatohla. Na veži so postajali oni svatje, ki so se za trenotek umaknili na dvor. Tam so se potem objeli okoli vratu in zapeli so razbrzdani glasovi.

Okoli enajste ure pa je petje voglarjev nenadoma potihnilo. Svatje se za to niso dosti zmenili. Menili so pač, da so se umaknili za kratek čas, dokler se ne preoblečejo v šeme.

Ali sredi hrupa svatovske se je nenadoma začul od zunaj obupen glas:

„Ljudje božji, pomagajte, pomagajte!“

Za hip so prisluhnili, a že je pri podružnici udarilo plat zvona.

„Jezus Kristus, ogenj!“ so zacvilile ženske.

Moški pa so se v trenutku streznili. Skočili so na noge in se pričeli prerivati venkaj. Najurnejši in najpogumnejši so poskakali kar skozi okna. Zunaj jih je obil krvavordeči soj gorečega Klimakovega hleva. Na dvoru pa je stal stari Klimak in tulil kakor ranjena zver:

„Ljudje božji, pomagajte, pomagajte!“

Moj Bog, kako strašen je bil pogled na gorečo stelnico nad Klimakovo štalol! Vaščani so pridrli vsi na kup in zijali na to strašno prasketanje goreče stelje. Klimakova štala je bila krita s slamo in v hipu je bila vsa v plamenu. Štala se je držala prizidana kašča. Vaščani, vsi zbegani, si niso znali pomagati. Od daleč so čuli zategel glas gasilskega roga. Čudno razburjenje jih je prikovalo na mesta, kjer so stali in se niso genili. Ženske so jokale in obupno vreščale, moški pa so pogledovali drug drugega in v očeh jim je stalo: Kaj boš reševal, stelja gori ko živ hudič! Ni je stvari, ki bi udušila ta ogenj! —

Na to, da bi se lahko vžgala tudi sosednja gospodarska poslopja, niso pomislili. Vse je bilo brezumno ko teledija, dokler se ni sredi prasketanja začul Markov krik:

„Hudiči, kaj pa stojite? Babe, škafe v roke in po vode! Možje, fantje, sem!“

In že je hitel h goreči štali z dolgo krevljo v rokah. Zapičil jo je na nizko streho, kar sredi ognjene pahljače je pričel smukati goreče škupe slamnate strehe. Sem in tja je odskočil nazaj, da je vlovil vase sapo in otepel s sebe tleče iskre dogorevajoče slame. Ah, kakšna čudovita sprememba! V tem trenutku so se zgenili osupli možje in sredi topota skakaajočih škornjev in v zmedi nerazločnega šuma, je bilo čuti le nekakšno kruljenje jeznih glasov. Trije so planili v hlev in odgnali iz njega živino. Prašiči so cvilili, ko so jih z okovanimi petami suvali v zadnjice in v rilce, potem pa so jo z okrvavljenimi rilci ucvrli iz svinjaka.

(Dalje.)

Švehla, Stambolijski, Radić

(Tvorci slovanskega agrarizma)

Francè Gerželj

Antonína Švehlo moremo šteti med najsposobnejše državnike, politike in voditelje v poslednjem petdesetletju, med največje voditelje modernega kmetkega političnega in socialnega gibanja med slovanskimi in neslovanskimi narodi v Evropi, med najvidnejše tvorce svetovne zgodovine. Dejstvo, da je izšel Švehla iz majhnega naroda ter da je med majhnim narodom izživil svoj veliki državniški in politični talent, ne igra pri tej oceni nobene vloge, čim se poglobimo v osebnost in delo tega izrednega kmetkega moža, ki sicer ni pisal debelih znanstvenih in političnih knjig, ni prirejal burnih in dvomljivih političnih nastopov kakor njegovi sovrstniki v Evropi, ni igral tvegajoče in mrzlične politične igre z množico, a se tudi ni pojavil nenadno kakor „nova zvezda“, ki jo iz svoje srede prižge izgubljena in neusmerjena stotisočera množica.

Antonín Švehla je bil preprost kmetki človek. Iz takega preprostega kmeta je zrased v modernega državnika, politika in voditelja. Izredna prirodna inteligenca in prirodni politični talent sta bili tisto pero, ki je Švehlo dvigalo višje in višje, da je končno njegovo ime zasijalo med prvimi v narodu in državi. Izvor, od koder je Švehla črpal vse sile in spoznanja, je bilo kmetstvo. V tem kmetstvu moramo tudi iskati najbistvenejše in najvažnejše poteze njegove osebnosti: politični realizem, mir, vztrajnost, zagrizeno delavnost. Švehla je s svojim delom in osebnostjo dokazal, da vprav kmetstvo najboljše vzgaja človeka za politično udejstvovanje, ker namreč uči železno zakonitost vztrajnosti in pričakovanja dan za dnem, predno seme in delo obrodita sad. Gospodarski, politični in končno filozofski nazor Antonína Švehle je temeljil na spoznanjih o zemlji, odnosih človeka do zemlje ter prvenstvenosti kmetke produkcije, iz katere izhaja vse, kar je neobhodno potrebno za obstoj človeške družbe. Ta nazor moremo označiti kot kmetki materijalizem. Bila pa so vprav ta spoznanja tista sila, odločnost in v nemali meri tudi borbenost, ki je prežela široke množice češkoslovaškega kmetkega ljudstva, katerega je Švehla kot voditelj prevdarno vodil od uspeha do uspeha v močni kmetki stranki.

Antonín Švehla je bil velik kmetki voditelj; njega ni nikoli vodila množica, temveč zdravi kmetki razum in preprosta, a globoka srčna kultura. Slava, čast in blesk voditeljstva ga ni nikoli zvabila na stranpota kakor mnoge meščanske politike. Vselej je hodil ravno pot, pot poštene politike ter poštenega in čistega državnega gospodarstva, zavedajoč se, da vprav na tem sloni vse zaupanje ljudskih množic in naroda. Njegove bistvene poteze kmetstva so se najčisteje izražale v njegovi priprostosti, skromnosti in vztrajnosti. Ko je v letu 1933. doživel 60 let, je stranki in vsemu kmetkemu ljudstvu enostavno prepovedal vsakršne slavnosti in omenjanje jubileja: „Nočem ničesar čuti o kakršnikoli proslavi moje šestdesetletnice. Povejte in

ukazite vsem, naj to opustijo. Dosti važnejše stvari in skrbi imate!“ Dasi je bil na visokih položajih, vendar ni nikoli zatajil svojega kmetstva; in njegova poslednja želja je bila: „Pokopljite me kot hostivaškega kmeta.“ S to kmetško priprostostjo in skromnostjo si je pridobil srca in simpatije vsega kmetškega ljudstva. Ta njegova skromnost je bila v njegovem političnem udejstvovanju neprecenljiv kapital, ki je dajal visoke obresti, bila pa je obenem sijajna manifestacija kmetške miselnosti.

V še večji meri pa se je v osebnosti Švehle izražalo kmetstvo v njegovi brezprimerni vztrajnosti in potrpežljivosti, ki sta imeli izvor v nezlomljivi veri, da mora kmetško-delavski človek zmagati v borbi za svojo pravico. Tudi ta lastnost je bila Švehli dana od rojstva. Že kot mladeniča ga vidimo kako spretno in trezno računa s to lastnostjo, trdno prepričan, da mora slej ko prej vsaka dobra in poštena ideja in zamisel obroditi sad. Iz potrpežljivosti je zrastle Švehlove, nemara največja politična lastnost — umerjenost. Ko je kot mladenič ob vstopu v kmetško stranko in politično življenje spoznal, da je treba takratno stranko, njeno politiko ter ideologijo v temeljih spremeniti ter pomladiti, se naravno zavoljo svoje umerjenosti ni vrgel v brezizgledno trenutno borbo s starimi, marveč je prej na vseh straneh ustvaril potrebne pogoje za odločilno borbo, ki je bila v takratnem kmetškem gibanju in kmetški politični miselnosti prava revolucija. Ta umerjenost je Švehli ustvarjala leto za letom večjo in večjo avtoriteto ter ga končno postavila ne le na prvo mesto v kmetški stranki, marveč na čelo političnega življenja v državi. Da je danes češkoslovaška kmetška stranka zbrala v svoj tabor večino kmetškega ljudstva, je predvsem zasluga Švehlove železne vztrajnosti, s katero je pridobil v težkih časih in razmerah novih in novih pristašev. Kot mlad agitator agrarne ideje je bil nedosegljiv. „Takrat, v začetku, so me metali skozi okna. A to je moralo biti zato, da sem mogel priti v drugo, jih prepričati ter privedi v naš tabor. Takrat so me imenovali „potepuha“, čez leta pa „gospod Švehla“, a vendar sem bil nič manj in nič več samo kmet iz Hostivaša. To spremembo je prinesla zmaga ideje, prebujenje podeželja in splošna zavest, da ne govorim zase, marveč za bataljone teh, ki so se zavedli svoje moči in pričeli zahtevati svojo pravico.“ Kdorkoli je klonil pred trenutnimi neuspehi, tega je Švehla bodril: „Če ti desetkrat ne uspe, začni enajstič!“ Po tem pravilu se je seveda tudi sam ravnal, kot bomo videli pozneje pri njegovem političnem udejstvovanju, ko je naravnost kot politični umetnik spravljaj v sklad nasprotujoče si politične interese in nazore različnih strank.

Veličina Švehlove osebnosti je predvsem v njegovi vztrajnosti, preprostosti in skromnosti: ostati v ozadju, ne siliti se za vsako ceno v ospredje, ne ob vsaki priliki poudarjati in opozarjati na svojo osebo in svoj visoki položaj. Zavoljo teh osebnih odlik je bil Švehla pravi kmetški vodja, ne vodja zaradi samega sebe in svojega voditeljskega talenta, temveč vodja zavoljo ljudskih množic, interesov ljudstva, naroda in države.

(Dalje prih.)

O rastlinskih boleznih

Ing. I. Zaplotnik

Nastane vprašanje, ali imamo sredstva za zatiranje in za preprečenje bolezni. In nadalje, ali moremo bolezni vsaj omejiti, kjer in kadar jih ne moremo zatreti. Pa če so taka sredstva, katera so to.

Kakor so bolezni različne, tako so različna tudi sredstva za preprečevanje in zatiranje bolezni. Glavno in najvažnejše pravilo pri tem poslu pa je tole: lažje se je bolezni varovati, kakor pa jo zatirati. Zato ima tu, če sploh kje, vrednost pregovor: čas je zlato! Čim prej začnemo boj proti bolezni, tem gotoveje dosežemo uspeh!

Najuspešnejša sredstva za preprečevanje in zatiranje rastlinskih bolezni so:

Obdelovanje zemlje naj bo tako, da bo posevek vedno našel najboljše pogoje za razvoj. Tak posev se lažje upira obolenju.

Način obdelovanja zemlje prilagodi rastlini in podnebnju! Na plitvi in propustni zemlji ne delaj nepotrebnih leh ali ogonov. S temi samo povečujš površino in zapravljaš vlogo. Posledica je suša tudi tedaj, ko bi je pri pravilnem obdelovanju ne bilo.

Gnojenje naj bo vedno tako, da rastlina dobi v zemlji vse, kar rabi za uspešen razvoj. Pomanjkanje enega ali drugega hraniva dela rastline manj odporne. Utegne pa tudi povzročiti posebne bolezenske pojave, povzročene po motnjah v prehrani.

Klice mnogoterih bolezni prezimujejo v zemlji. Zato menjavaj vrstni red posevov. Kolobar ali plodored je za zatiranje bolezni zelo uspešno sredstvo. To sredstvo nič ne stane, daje pa obilno korist. Pri kolobarjenju pazi, da ne sledi za rastlino, ki je podvržena gotovi bolezni, druga rastlina ki jo napada ista bolezen! Klice nekaterih bolezni ostanejo nevarne (virulentne) več let. Zato naj bo tvoje kolobarjenje tako, da bodo čim daljši presledki med časom, ko določen sadež pride dvakrat na isto njivo.

Pazi na čas setve! Uravnaj ga tako, da bo rastlina tedaj, ko je največja nevarnost, da jo napadejo škodljivci in bolezni, že primerno močna. Kajti tedaj bo lažje premagala sovražnike; v nasprotnem slučaju pa bodo bolezni in škodljivci povzročili še večjo škodo.

Pregosta setev vedno stvarja pogoje za slab uspeh setve. Pregosto sejanim rastlinam manjka zraka in svetlobe, zato so manj odporne proti boleznim in jim lažje podležejo. Tudi se bolezni lažje hitro širijo in prenašajo od rastline do rastline, če so te posejane preveč na gosto.

Pri izbiri sorte daj vedno prednost odpornejši sorti. Pri mnogih boleznih je to edino sredstvo za uspeh, n. pr. žitne rje napadajo nekatere sorte mnogo bolj, kakor pa druge; isto je s krompirjevim rakom, proti kateremu se borijo v krajih, ki so okuženi z njim, samo z odpornimi sortami (ne vrstami!).

Sej in sadi vedno le zdravo seme! Mnoge bolezni se prenašajo s semenom, tako vse vrste sneti pri žitu, krompirjev rak, bolezni pešanja (degeneracije) pri krompirju, palež na fižolu itd. Ako rabimo za setev nezdravo,

obojele seme, je vse poznejše delo za preprečenje boleznih prepozno in odveč. Nekatere bolezni, ki se prenašajo s semenom, je mogoče uničiti z desinfekcijo, razkuženjem semena (n. pr. sneti pri žitu, palež pri fižolu i. t. d.)

Imamo različne načine razkuževanja: 1. namakanje semena v primerni raztopini, ali 2. prašenje semena s primernim sredstvom (oboje je uporabno za uničevanje trde ali smrdljive sneti pri žitih) 3. namakanje semena v vroči vodi (uničuje prašno snet pri žitih).

Zatiraj plevel! Mnogo plevela spraviš na njivo z nečistim semenom. Da to preprečiš, sej vedno le čisto seme!

V zaskorjeni, zbiti zemlji se razvijajo za rastlinske korenine škodljive snovi. Te morajo iz zemlje, sicer bo trpela rastlina, ti boš pa manj pridelal. Škodljive snovi spraviš iz zemlje, če jim omogočiš izhlapevanje, zato tako njivo okopaj! Z okopavanjem dospe v zemljo tudi zrak, ki bo razgibal bakterijsko delovanje v zemlji.

Kadar naletiš na njivi, na vrtu ali travniku na kako znano bolezen ali škodljivca, uniči ga! Čim prej to napraviš, manj ti more škodovati. Če najdeš kako stvar, ki ti je neznana, pa sumiš, da mora biti škodljiva, pošlji jo v preiskavo Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani. Tam boš zvedel, če je dotična stvar škodljiva ali ne. In če je škodljiva, boš dobil navodilo, kako dotično bolezen ali škodljivca zatiraš. Takih dopisov ni treba kolekovati. Vsa navodila glede rastlinskih boleznih in škodljivcev, so brezplačna.

Sedaj pa še par besed o meddržavnih predpisih za promet z rastlinami, s sadikami, cepiči, sadjem in sploh svežimi rastlinskimi deli! Vsi naši sosede zahtevajo, da vsako tako pošiljko spremlja zdravstveno izpričevalo (fitopatološki certifikat). Razumljivo je, da je morala tudi naša država poseči po istih sredstvih. Zato zahteva pri uvozu kakršnihkoli svežih rastlin ali njihovih delov predpisane fitopatološke certifikate. Pri nas je to urejeno z zakonom o zatiranju rastlinskih boleznih in škodljivcev in s pravilniki, ki so izdani na podlagi tega zakona. Fitopatološke certifikate izdajajo državne kmetijske poskusne in kontrolne postaje po izvršenem pregledu dotične pošiljke. Te postaje kontrolirajo tudi uvoz takih pošiljk iz inozemstva.

Posebno strogi so povsod predpisi za uvoz krompirja. To pa zato, ker so nekatere krompirjeve bolezni in škodljivci posebno nevarni in je njihovo zatiranje skoro nemogoče. Zaradi tega vsaka država skrbno pazi, da se kak tak škodljivec iz okuženih krajev ne zanese v še neokužene predele. Pri nas je prepovedan uvoz krompirja iz držav, kjer se je pojavil krompirjev rak, krompirjeva zlatica ali ameriški krompirjavec in krompirjev molj. Uvoz krompirja iz dotičnih držav dovoli ministrstvo za kmetijstvo za vsak slučaj posebej, če so za to opravičeni razlogi. Ministrstvo objavi vsako leto seznam držav, ki se smatrajo za neokužene s prej naštetimi škodljivci in boleznimi.

Prav tako je prepovedan uvoz sadik, divjakov, cepičev in podobnega vseh vrst sadnega, gozdnega in lepotičnega drevja in grmovja iz držav, kjer se je pojavil ameriški kapar. Med takimi državami sta tudi Avstrija in Madžarska. Kdor bi želel od tam uvažati kake sadike ali cepiče, si mora prej preskrbeti posebno dovoljenje ministrstva.

**Vsem tovariškim Društvom kmetjskih fantov in deklet
in vsem našim prijateljem in sodelavcem želimo vesele
velikonočne praznike!**

Zveza kmetjskih fantov in deklet v Ljubljani.

Otvoritev Dekliškega prosvetno-organizatoričnega tečaja v Ljubljani.

V ponedeljek 5. marca t. l. je prispelo v Ljubljano nad 50 deklet, ki so se udeležile prosvetno-organizatoričnega tečaja Zveze kmetjskih fantov in deklet. Popoldne ob 3. uri se je vršila v dvorani Kmetijske družbe slavnostna otvoritev, katere so se udeležili številni in odlični zastopniki oblasti in drugih korporacij. Tečaj je otvorila načelnica Ženskega odseka »Zveze« tovarišica Manica Komanova. Za njo je govoril predsednik »Zveze« tov. Ivan Kronovšek in pozdravil številne goste, predvsem g. načelnika inž. Zidanška kot zastopnika gospoda bana dr. Marušiča, zastopnika prosvetne uprave g. Ribičiča, zastopnika Jug. učiteljskega združenja g. urednika Skulja, tajnika g. Kafola v zastopstvu Kmetijske družbe. Nato je iskreno pozdravil zbrana dekleta, ki so prispela na tečaj po zaupanju svojih Društev kmetjskih fantov in deklet z nalogo, da jim bo tečaj nudil skupnih smernic za društveno

delovanje in za splošno udejstvovanje v javnem življenju. Gospod načelnik inž. Zidanšek je sporočil pozdrave gospoda bana, kar so sprejela dekleta z burnim odobranjem — in pozdravil delo Zveze kmetjskih fantov in deklet, ki ga vrši za izobrazbo kmetjske mladine. Opozarjal je dekleta, da se tudi pozneje v življenju zanimajo za gospodinjsko izobrazbo, predvsem na gospodinjskih tečajih, katere prireja k. banska uprava, v zadnjem času tudi s sodelovanjem Društev kmetjskih fantov in deklet. — Nato je pozdravil tečaj v imenu načelnika prosvetne uprave g. referent Ribičič, v imenu Jug. učiteljskega združenja je govoril g. urednik Skulj, za Kmetijsko družbo je pa govoril g. tajnik Kafol. Končno je predsednik tov. Kronovšek prečital učni načrt tečaja in seznam udeleženk, nakar se je vsem gostom iskreno zahvalil za pozornost in udeležbo ter zaključil otvoritev.

Poročilo o poteku obeh tečajev, ki jih je priredila letos naša Zveza za svoje člane in članice, priobčimo v aprilski številki.

Delo naših društev

Birčna vas. Naše »Društvo kmetjskih fantov in deklet« je imelo 18. II. redni občni zbor. Udeležilo se ga je mnogo fantov in deklet, med katerimi vlada veliko navdušenja za uspešno delo našega društva. Društveno delo je bilo v preteklem letu dokaj agilno. Imeli smo 9 sej in 2 sestanka. Predavanj smo imeli troje. Predavali so naši agilni tovariši dr. Trošt, ravnatelj novomeške meščanske šole Mervič in Durini, sodni svetnik, in sicer o kmetjskem prosvetnem delu, o zgodovini kmetjskega naroda,

o kmetjskih uporih, dalje o katastru in zemljiški knjigi.

Dalje je imelo društvo dva lepo obiskana družabna večera; prvi je bil 12. marca v Stranski vasi pri tov. Vimdišmanu. Navzoči so bili tudi gostje iz Novega mesta, med njimi ravnatelj novomeške meščanske šole g. Mervič. Drugi družabni večer je priredilo društvo na Silvestrovo na Viševcu v prijazni gostilni tov. Zupančiča.

Tekom leta je društvo uprizorilo tri igre. Dne 27. avgusta »Prisego o polnočič«. Isto

smo ponovili 17. septembra v Toplicah na Dolenjskem. Dne 3. dec. smo igrali burko »Sladkosti rodbinskega življenja«. Po igri se je vršil v splošno zadovoljstvo občinstva Miklavžev večer. Obdarovanih je bilo 120 otrok. Letos 4. februarja smo uprizorili nad vse dobro uspelega »Revčka Andrejčka«.

teku obstoja našega društva smo priredili nad 40 iger, 20 družabnih večerov, gospodinjki in prikrojevalni tečaj, dve mladinski zborovanji, tekme koscev, žanjic itd. Predvsem pa gre zasluga našemu predsedniku tov. Andreju Jesenku, ki že 4 leta predseduje in ni nikdar odstopil od zasnovanega načrta. Na občnem zboru je govo-

Udeleženci prosvetno - organizatoričnega tečaja, ki ga je priredila Zveza meseca februarja t. l. v Ljubljani.

V odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši in tovarišice: predsednik Golob Miha, podpredsednik Golob France, tajnica Poljak Marija in njen namestnik Golob Janko, blagajničarka Tomažič Antonija, njen namestnik šušteršič Anton. Odborniki: šurla Janez, Hrovatič Janez, Muhič Alojzij, Golob Angela, Golob Jože in Hrovatič Franc. Revizorja: Medic Franc in Hrovatič Franc (2).

Dosedanje delo nam daje novih pobud za še uspešnejše delovanje!

Dramlje. Tukajšnje Društvo kmetskih fantov in deklet je imelo v nedeljo, dne 28. jan. t. l. svoj šesti redni občni zbor. Istočasno se je vršil tudi zaključek 14-dnevnega prikrojevalnega tečaja z razstavo izdelanega perila in oblek. Društvena dvorana, v kateri se je prireditve vršila, je bila lepo okrašena in pokazala pridnost in agilnost naših deklet. Tečaj se je vršil pod okriljem Zveze, ki je poslala voditeljico tečaja gđ. Danico Pugljevo. Občni zbor in vsa poročila funkcionarjev so nudili sliko izredne agilnosti naših članov, ki so dvignili našo organizacijo na lepo višino. Omeniti moramo, da imamo prav lep in moderen gledališki oder, za katerega smo žrtvovali mnogo truda in denarja. — Društvena knjižnica šteje 407 knjig, kar je za naše razmere prav lepo število. V

ril tudi predsednik Zveze tov. Kronovšek o ciljih in smernicah naših mladinskih organizacij ter pozval kmeto mladiño k vztrajnemu nadaljnjemu delu in javnemu udejstvovanju. Za njim sta govorila tudi naša soseda tov. Podgoršek in tov. Zdotshek iz Ponikve ter domači župan in soustanovitelj društva tov. Franjo Mastnak. Vsi so poudarjali važnost gospodarskega in prosvetnega dela naših organizacij. Po kratki debati je bil izvoljen večinoma stari odbor. Vsi udeleženci se bili s prireditvijo izredno zadovoljni in so odhajali z zavestjo, da je društvo na pravi poti za zmago naše kmetске misli.

Ig pri Ljubljani. V nedeljo 18. februarja t. l. se je vršil v šoli na Igu občni zbor našega društva, ki je bil mestoma zelo živahen in skoro buren. Istega je otvoril predsednik tov. Cankar in pozdravil zastopnika Zveze tov. Bradača in tajnika izanskega okrožja tov. Janežiča. Sledila so poročila društvenih funkcionarjev o delu v preteklem letu, ki je bilo plodonosno. Nato je poročal tovariš Bradač o ciljih našega gibanja, ki mora biti preporod naše vasi v duhu kmetске sloge in čim aktivnejšega udejstvovanja. Po poročilu so se vršile volitve novega odbora in so bili izvoljeni: Franc Cankar, predsednik; Pavla Kraljič,

podpredsednica; Albina Zalar, tajnica; Tone Ščuk, blagajnik; odborniki: Franc Repar, Francka Ščuk, Tončka Merkun, Miha Golob, Albin Grbec in Tone Močilnikar. V letošnjem letu bomo priredili tudi več predavanj v obliki nadaljevalne šole.

Salek pri Velenju. Prvi redni občni zbor našega društva je zbral prav lepo število članstva iz Bevč, šaleka, Velenja in Stare vasi. Funkcionarji odbora so podali jasno sliko delovanja v preteklem letu, ki je bilo uspešno, akoravno so društvo vodili v poslovanju neizkušeni fantje in dekleta. Po izvršenih poročilih je povzel besedo Zvezin predsednik tov. Kronovšek in nam vžil novega poguma za nadaljnje delo, ki ga hočemo vršiti po njegovih navodilih, kmet-skim ljudem in našim vasem v čast, nam pa v izobrazbo in ponos. Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor naslednji tovariši in tovarišice: Ludvik Goltnik, predsednik; Tina Meža, podpredsednica; Ivan Koren, tajnik; Jože Kvartič, blagajnik; odborniki: Alojz Jan, Jože Gradišnik, Ivanka Podpečan, Rude Hudovernik, Ivanka Vede in France Letonja. Nadzornika: Vinko Sto-

Iška vas. Redni občni zbor našega društva se je vršil v nedeljo 18. februarja t. l. ob lepi udeležbi članov in članic. V preteklem letu smo se prav pridno gibali, kar so nam potrdila tudi poročila naših odbornikov. Odbor je ostal stari pod predsed. tov. Mazija, le za podpredsednico je bila izvoljena tov. Alojzija Vingorc. Pri nas se v zadnjem času močno razvija smučarstvo in smo vsled tega ustanovili smučarski odsek, ki se bo seveda udeleževal šele prihodnjo zimo. Za načelnika tega odseka smo izvolili našega priljubljenega šol. upravitelja tov. Franca Grašiča, ki vedno skrbi, da gresta kmetška mladina in šola roko v roki na delo. Tako bi bilo potrebno pri vsakem našem društvu, da bi lažje zmagovali težke naloge in se hitreje bližali našemu velikemu cilju, prepору slovenske vasi. Na občnem zboru je zastopal Zvezo tov. Jože Bradač iz Ljubljane.

Sv. Bolfenk pri Središču. Naše društvo je imelo v nedeljo 18. febr. t. l. 4. redni občni zbor v tukajšnji šoli, katerega se je udeležilo nad 50 članov in članic. Iz podanih poročil je razvidno, da se je vršilo v

Udeleženke gospodinjskega tečaja v Beričevem. (Poročilo o tem tečaju priobčimo prihodnjič.)

par in France Kramar. Nato smo se pogovorili še o delu v prihodnjem letu, ki ga hočemo na vsak način izvršiti, nakar je tovariš predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor.

preteklem letu 10 odborovih sej, trije članski sestanki in sledeče igre: »Dve nevesti«, »Težke ribe«, »Laži-zdravnik«, »Pri Hrastovih«, »Prvi ples« in »Pogodba«. Nadalje smo priredili 3 strokovna predavanja, tek-

mo kosev, poučni izlet v tvornico »Tivar« v Varaždin, trgategv grozdja in družabni večer. Društvo vodi dnevnik in zbira slike od vseh prireditev v svoj album. Blagajniška knjiga izkazuje čez 1000 Din preostanka, katerega pa smo porabili za nabavo

rišice sosednjega društva z Blok. — V nedeljo, dne 18. februarja je društvo priredilo smučarsko tekmo, na kateri je dosegel prvo mesto tovariš Fran Samsa. Častitamo! — Za velikonočni ponedeljek se društvo pripravlja za igro »Moč uniforme«. —

Udeleženske kmet. gospodinjstva tečaja na Blokah.

nove društvene knjižnice, ki ima 115 knjig in 3 revije. Število članstva vedno narašča in šteje društvo danes 62 rednih in čez 30 podpornih članov. V odbor so bili soglasno izvoljeni naslednji tovariši in tovarišice: Joško Tomažič, Vitan, predsednik; Franjo Puklavec, Vitan, podpredsednik; Franc Mlinarič, Vitan, tajnik; Rudolf Štampar, Kog, blagajnik; odborniki: Dušica Kolarič, Jastrebcji, Lojzika Štampar, Lačaves, Janez Lukman, Lačaves, Tilika Podgorelec, Vitan, Martin Čurin, Vodranec, Franc Zorjan, Šalovci, Franc Šnajder, Hermanci. Namestniki: Nata Zabavnik, Vodranec, Stanko Vrbančič, Lačaves, Matija Čuri, Kog, Lojzika Mlinarič, Lačaves, Ivica Bensa, Kog. Nadzornika: Franc Goričan, Kog, Kristina Trofenik, Kog. Članarina se je določila 5 Din za redne in 10 Din za podporne člane. Tudi v novem letu bomo zastavili vse svoje sile za splošen napredek našega članstva in prospah kmetijske ideje!

Gora pri Sodražici. Društvo kmetijskih fantov in deklet se pri nas dobro razvija. Na pustno nedeljo je priredilo igro »Muta-sti muzikant«, ki je bila prav dobro obiskana. Posetili so jo tudi tovariši in tova-

Nasprotnikov imamo še vedno nekaj, upamo pa, da jih bo vedno manj, kajti mi ne odnehamo, ker vemo, kaj hočemo. Organizacija in stvarno delo je pač najboljše orožje.

Družmirje. Naše društvo je imelo svoj prvi redni občni zbor v nedeljo, dne 18. februarja t. l. ob 3. uri popoldne v društveni sobi pri Košanovih. Iz poročil društvenih funkcionarjev je bilo razvidno, da so se naši fantje in dekleta s polnim razumevanjem, močno voljo in požrtvovalnostjo udeleževali pri društvenem delu. Najlepša slika tega dela je bila velika kmetiskomladinska manifestacija, ki se je vršila pod okriljem celjskega pododbora dne 8. septembra l. l. v šoštanju. Poleg tega smo v lanskem letu priredili tri igre, dve predavanji in dva skupna izleta. Občnemu zboru je prisostvoval predsednik Zveze tov. Kronovšek, ki nam je v svojem govoru dal novih vzpodbud in navodil za naše delovanje. Odbor je ostal s par dopolnitvami pod vodstvom našega agilnega predsednika tov. Ivana Košana. Za tekoče leto smo se odločili, da priredimo tekmo žanjic, izlet na Urško goro in več predavanj. Po končanem občnem zboru nas je presenetil domači dru-

štveni tamburaški zbor, ki ga tvorijo naši člani in članice, 14 po številu. Tega uspeha smo izredno veseli, kajti vidi se, da imajo naši fantje in dekleta smisel in polno razumevanje za organizacijsko in kulturno udejstvovanje, katerega nam nalaga naš kmetijski pokret.

Loče pri Poljčanah. Pri nas smo v nedeljo 25. februarja imeli sestanek v naši šoli, kjer smo se pogovorili o ustanovitvi društva kmetijskih fantov in deklet. Fantje in dekleta kažejo mnogo zanimanja, saj so bili do sedaj zelo osamljeni. Vse priprave bo vodil odbor, v katerega smo izvolili sledeče tovariše in tovarišice: Franc Gumzelj, Loče, predsednik; Terezija Ratej, Suhadol, podpredsednica; Rudolf Brdnik, Sp. Laže, tajnik; Ferdinand Olup, Breg, blagajnik; odborniki: Alojz Lovrenčič, Koblje, Amalija Kohne, Zbelovo, Franc Zidanšek, Zbelovska gora, Neža Pliberšek, Mlače, Ivan Mlaker, ml. Sp. Laže, Angela Zupanec, Sp. Laže in Mici Klokočovnik, Loče; nadzornika: Janko Kržič, Loče, Josip Čuček, Vel. Lipoglav. Vložili smo že tudi pravila in bomo takoj pričeli z delovanjem.

vemo, da je pri nas mladina premalo organizirana in je potrebno ustanoviti društvo, ki ga bo vodila kmetijska mladina sama. Vsi so se soglasno izrekli za ustanovitev in smo nato izvolili pripravljalni odbor iz naslednjih tovarišev in tovarišic: Julij Pezdirc, predsednik; Jože Starešinič, popredsednik; Anton Suštaršič, tajnik; Anton šimec, blagajnik; odborniki: Anton Brinc, Franc Adlešič, Alojz Brinc, Danijel Jarčinovič, Anton Milek, Antonija Starešinič, Miko Jakofčič in Alojz Štravs, nadzornika. Od novega odbora pričakujemo najboljših uspehov za razvoj kmetijskega pokreta in dobrobit naše vasi.

Dobrunje. Ustanovni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet v Dobrunjah se je vršil v nedeljo 4. marca t. l. v šoli v Sostrem. Občnega zbora, ki ga je otvoril in vodil tovariš Miklavc Alojz, se je udeležilo prav lepo število fantov in deklet, poleg teh pa tudi učiteljstvo in kot delegat Zveze tov. dr. Srečko Goljar iz Ljubljane. Iz poročil predsednika, tajnice in drugih funkcionarjev je razvidno, da je društveno delo v prav lepem razvoju. Društvo šteje ob ustanovitvi 68 rednih članov. Usta-

Zaključek priprojevalnega tečaja Društva kmetijskih fantov in deklet v Dramljah.

Griblje (Bela Krajina). Pretekli mesec dne 25. februarja t. l. se je vršil pri nas sestanek za ustanovitev Društva kmetijskih fantov in deklet. Na njem smo razpravljali o ustanovitvi mladinske organizacije, ker

novili so se fantovski, dekliški, pevski in dramski odsek. Prva društvena prireditve s predavanjem in igro »Kaznovana nečimurnost« se je vršila 4. februarja. Sedaj se študira igra »Charleyeva teta«. V

tekočem letu priredi društvo tekmo v pridelovanju najlepše zelenjave in po možnosti v jeseni tudi kmetijsko razstavo. Koncem marca se bo vršil tridnevni vrtnarski tečaj. Izvoljen je bil naslednji odbor: Miklavc Alojz, Podmolnik, predsednik; Keržin Anton, Dobrunje, podpredsednik; odborniki (-ice): Zabjek Ivan, šega Josip, Završnik Anica, Anžič Anica, Perčič Franc, Skubic Anton, škoda Anica, Svetek Lenčka, Gašperšič Anica; namestniki: Cimperman Anton, Anžič Ciril, Čemernjak Andrej, Miklavc Marija; nadzornika: Bohinc Leo, učitelj, Sostro in Černe Pavli, Fužine. — Tov. dr. Goljar nam je v svojem govoru podal smernice za delovanje naših organizacij, ki morajo vzgojiti izobražene, ponosne in zavedne fante in dekleta, ki bodo nosilci naše kmetijske ideje. Za poset in lepe besede se mu najlepše zahvaljujemo!

Medvode. Tukašnje Društvo kmetijskih fantov in deklet je na pustno soboto zvečer in v nedeljo uprizorilo Tiranovo zgodovinsko dramo »Za staro pravdo«, ki je občinstvo toplo navdušila. To nam je najboljši dokaz, da smo se dobro odrezali — pa čeprav je bilo preko polovice igralcev tokrat šele prvič na diletantskem torišču. Takoj drugo nedeljo, 18. februarja je društvo gostovalo v Vodich, kjer smo se sešli tudi s tovariši Društva kmetijskih fantov in deklet iz šinkovega Turna, Skaručine in Zapog ter se ob tej priliki pomenili o potrebah tesnejšega sodelovanja. — Zadnje čase pa se utrjujejo vezi s tuk. sokolskim društvom, s katerim se tudi pogajamo v zadevi gradnje skupnega domačega ognjišča. Potreba je namreč opetovano pokazala, da nujno rabimo mirno zavetišče, ako hočemo nadalje razvijati naš plemeniti program in na ta način dvigniti prepotrebno prosveto na ono višino, s katere bi v polni meri obvladala ves kulturni razvoj cele tukašnje okolice.

St. Peter na Medvedjem selu. Tukaj se je vršil v nedeljo, dne 25. februarja t. l. ustanovni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet. Predsedniško in tajniško poročilo navaja, da šteje društvo skupno 105 članov, in sicer 58 rednih, od teh je 39 fantov in 19 deklet, 44 podpornih in 3 ustanovne člane. Pripravljalni odbor je imel 5 sej in 4 sestanke. Takoj v začetku se je ustanovil moški pevski zbor, ki šteje danes 25 članov in je imel skupno 63 pevskih vaj. V času pripravljalnega dela je bil zgrajen društveni oder, kateremu pa še manjka kulis in drugih odrskih priprav. — Dramski odsek šteje 17 članov in je priredil dva nastopa. Vseh dohodkov smo imeli v preteklem letu Din 3.559.- in izdatkov 3521.-. V prihodnjem letu nameravamo ustanoviti mladinski pevski zbor, ženski odsek in društveno knjižnico. — V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice: Janko Otorepec, predsednik; Jurij Turnšek, podpredsednik. Odborniki in namestniki so pa: Leopold Strašek, Andrej Šoštar, Tilka Jančič, Janez Stojan, Zofija Žolger, Janez Struklec, Pavla Turnšek, Josip Zabav, Ivan Cverlin in Marija Imenšek. Nadzornika: Tone Fink in Josip Strašek. Delegati: Janko Otorepec, Jurij Turnšek in Leopold Strašek. — Zborovanja se je udeležil predsednik Zveze tov. Kronovšek. V svojem govoru je opisal ideje kmetisko-mladinskega pokreta, predložil dobrine, ki jih ima članstvo od društva in podčrtal dolžnosti, ki jih imajo člani do svoje organizacije. Tovariš Sottler iz Rogoške Slatine je želel društvu zdrav razvoj in opozoril na potrebo paznje na tujski promet s posebnim ozirom na bližino Rogoške Slatine. — Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu; udeležilo se ga je nad 80 članov, članic in njihovih staršev. Fantje in dekleta so bili zelo navdušeni in so odhajali na svoje domove polni korajže za nadaljnje delo!

Pregled po slovanskem kmetiskem svetu

Občinske volitve v Bolgariji.

Pretekli mesec so se vršile na bolgarskem podeželju občinske volitve. Dobile so:

Vladna kmetijska stranka 206.000 glasov (27%), demokratska stranka 117.668 glasov (15%), liberalna stranka 20.707 glasov (2,6%), radikalna stranka 16.682 glasov (2,1%), Cankovci 83.559 glasov (10,78%), Ljapčevci 27.661 glas. (3,54%), delavska stranka 55.086 glasov (7,1%),

kmetijska stranka v opoziciji 43.761 glasov (5,6%), soc. demokrati 8064 glasov (1%).

Vladna in opozicijska kmetijska stranka sta prejeli skupaj 250.000 glasov in nad 32% vseh oddanih glasov. Bolgarski narod je torej ostal zvest svoji kmetijski ideji; razdvojeni stranki pa se morata koncem koncev le združiti, ker zahteva to korist bolgarske vasi in bolgarskega kmeta. Da bi do tega čimprej prišlo!

Viden znak naše pripadnosti k mladi slovanski zeleni internacionali.

Po sklepu predsedstva Zveze slovanske kmetijske mladine morajo vse članske organizacije — začeniši z letom 1934 — uporabljati na svojih članskih izkaznicah članske znamke Zveze slovanske kmetijske mladine (znamke s štiriperesno deteljico). Tako naj izkaznica vsakega poedinega člana odnosno članice kmetijskih mladinskih organizacij vidno priča o njegovi pripadnosti ne samo k organizaciji svojega naroda, temveč tudi k mladi slovanski zeleni internacionali.

V februarski številki »Grude« smo na tem mestu na kratko poudarili važnost dela, ki ga vrši kmetijska mladina slovan-

skih narodov na medsebojnem spoznavanju. Če pomislimo, da štejejo organizacije, včlanjene v Zvezi slovanske kmetijske mladine blizu 200.000 članov in članic, spoznamo, da je to ogromna armada mladih, odločnih in borbenih ljudi, ki bo v bližnji bodočnosti z odločilnim vplivom posegla v vse javno življenje svojih narodov. S to ugotovitvijo pa nam postane še mnogo jasnejša in stvarnejša važnost dela, ki ga vrši Zveza slovanske kmetijske mladine v interesu svojih narodov in držav.

Ta viden znak pripadnosti k tej kmetijski vojski, ki ga bomo nosili na svojih članskih izkaznicah, naj nam zato vliiva nove volje do ustvarjajočega dela za našo vas, da bo vredna sovrstnica vsem bratskih narodov.

Naš dekliški krožek...

Kar se tiče ustanovitve in delovanja dekliških odsekov pri naših društvih, mislim, da so pač povsod enake težave in neprilike. Povsod si ga želimo, vse bi ga imele rade, toda kar ne vemo, kje bi začele, kako bi začele in od kod bi zajemale snov za naše delo. Posledica tega je, da odlašamo z ustanovitvijo in da se delo v krožku ne razvija tako, kakor bi se lahko in kakor bi se moralo razviti.

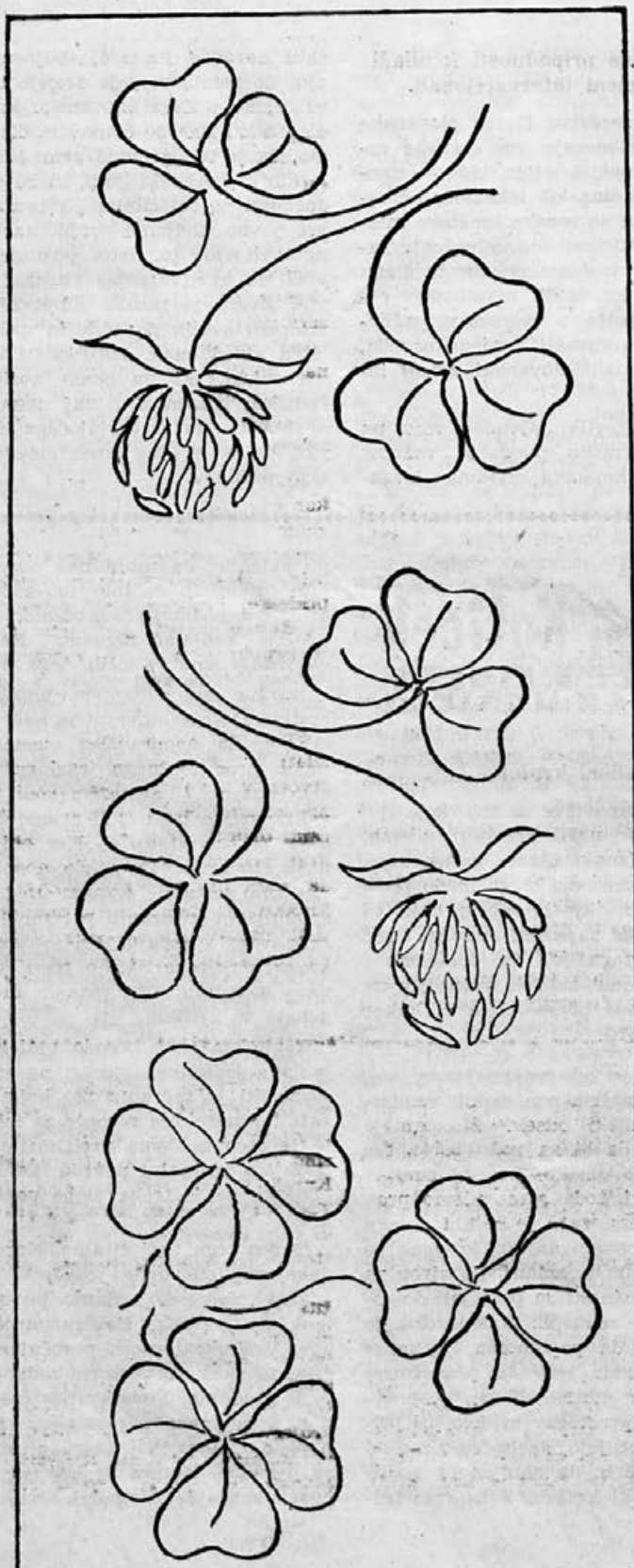
Tako približno je bilo vsaj pri nas lani, ko smo si po nekaterih pomislekih vendarle ustanovile dekliški odsek. Šlo nam je prelvsem za to, da si za našo prireditiv napravimo enotne obleke. Seveda smo si želele še marsikaj, toda same nismo prav določno vedele česa, zato je ostala obleka predmet naših posvetovanj in ko smo to enkrat dosegle, nam je zmanjkalo virov za nadaljnje delo. Sestanki so postajali dolgočasnejši in vedno redkejši. Naš krožek je bil v nevarnosti, da popolnoma izgine iz prizorišča... Vendar smo še pravočasno spoznale, da nam enotna obleka, pospravljanje društvenih prostorov in delo pri prireditvah ne zadostujejo, da hočemo me od društva nekaj več in da nam more nuditi to edino le dekliški krožek. Zato smo trd-

no sklenile, da mora naš odsek v novem letu oživeti in da moramo začeti čisto na drugačni podlagi, če hočemo, da bo služil krožek svojemu namenu. Resno in brez oklevanja smo se lotile tega posla.

Izvolile smo odbor in določile tedenske sestanke, ki so obvezni za vse članice brez izjeme. Za neopravičen izostanek ali zamudo brez tehtnega razloga je določena celo kazen. — Sestanke vodi predsednica, vadijo pa se tega tudi druge, tako da pridejo vse na vrsto. — Ker obiskuje nekaj naših tovarišic kmetijsko-gospodinski tečaj, smo sestavile seznam predavanj iz gospodinjstva in drugih predmetov, ki se obravnavajo v tečaju. Pri vsakem sestanku govori ena tovarišica o temi, ki je določena v seznamu. Po vsakem predavanju je debata in kritika.

Vsakokrat ima besedo tudi kuharica, ki razlaga jedilnike, opozori na eno in drugo stvar, ki jo moramo pri kuhanju upoštevati ter narekuje recepte iz tečaja. Dekleta te recepte doma preizkusijo in pri prihodnjem sestanku povedo, kako se je kaj obneslo. Če je treba, dobe ponovno pojasnilo.

Razen tega tudi čitamo. Naročile smo si nekatere liste, druge časopise pa si posojujemo med seboj. Samo po sebi se razume, da je vsaka članica naročnica »Grude«. Vsakokrat mora poročati ena tovarišica, in sicer po vrstnem redu, o knjigi, ki jo je prečitala. Pove kratko vsebino in vse, kar ji je znano o pisatelju, ki je to delo napisal. Omeni tudi druga njegova dela, če so ji znana. Katera ve kaj več o tem, pri-povedovanje še izpopolni.

*Del vzorca na zavijački
(Opis prinesemo drugič)*

Pogovorimo se še o ročnem delu, ki nas vse prav zanima. Med seboj si posojujemo vzorce in si pokažemo ta ali oni način vezenja.

Pa še nekaj moramo poudariti, kar je za nas dekleta, ki smo članice Društev kmetjskih fantov in deklet, zelo važno! Mnogo smo govorile o našem dekliškem koticu v »Grudi«. Tov. urednika smo prosile, naj posveča našemu koticu večjo pozornost in stavile obenem tudi nekaj predlogov, ki jih sedaj proučuje. Upamo, da se uresničijo naše želje! Kakšni so bili ti predlogi, povemo prihodnjic. (Prav vesel sem bil vaših predlogov, tovarišice! Skušal jih bom uresničiti, le če mi tov. blagajnik ne bo nasprotoval. Uresničenje vaših predlogov je namreč združeno z velikimi denarnimi izdatki, ki jih pa »Gruda« nima. Tov. blagajnik trdi, da je baš med dekleti zelo malo plačujočih naročnic in se zato upira. Nekaj sem pa vseeno dosegel, kar priča v tej številki priobčeni vzorc. To je samo skromen začetek nekake krojne priloge, ki je glavna vaša želja. Tovarišice, pomagajte mi, nabirajte nove naročnike! Če narase število naročnikov, bo tudi tov. blagajnik »mehkejši« in ustvarili bomo tak dekliški kotic z lepo prilogo za ročna dela in druge dekliške želje, da bomo vsi veseli, pa tudi ponosni. Opomba urednika.)

Da ne mine sestanek brez petja, ni treba še posebej omenjati.

V zimskem času si želimo še kakih predavanj, ki bi vzbudila med nami zanimanje za lepo in koristno čtivo, nas duševno dvignila in splošno izobrazila.

Tudi za pomlad in poletje imamo točno načrtan delokrog. Ko pride vrtno delo, se

bomo pogovorile o ureditvi vrta. Skupno si bomo nabavljale seme in sadike ter se vsakokrat pomenile, kako delo bo treba opraviti na vrtu do prihodnjega sestanka. Poskrbele bomo tudi za tozadevna strokovna predavanja. Sklenile smo, da mora biti najlepši in najboljše urejen vrt nagrajen. Tako bo nastalo med nami pravo tekmo, ki vodi k napredku!

Pozneje, ko bo sadje in povrtnina, bomo skušale prirediti tridnevno tečaj za konserviranje. Če tega letos ne bomo mogle izvesti, nam bodo pomagale tečajnice, ki nas bodo opozorile, da ne bomo zamudile pravega časa in nas bodo poučile, kako in na koliko načinov lahko vkuhamo sadje in zelenjavo.

Enkrat letno pa bomo razstavile vse, kar smo tekom leta napravile in vse, kar znamo napraviti (ročno delo, praktične gospodinjske izdelke, kuharske in mlečne izdelke, vkuhamo sadje in zelenjavo, vrtno pridelke, lončnice itd.). Namen razstave je, da nas vzpodbuja k delu, da pokaže naše uspehe drugim in končno, da koristi kolikor toliko tudi tistim, ki si jo ogledajo.

Poleti pa so na vrsti poučni in zabavni izleti — predvsem izleti k sosednjim društvom v svrhu medsebojnega poznanstva. Me hočemo biti v stalnih stikih s tovarišicami drugih društev, zato bomo tudi večkrat povabile kako tovarišico od drugod, da nam poroča o delovanju v njihovem krožku. S posebnim zanimanjem pa bomo tudi čitale taka poročila v »Grudi«. Zato pa tovarišice, le pridno se oglašajte!

Anica.

Izleti, kolesarjenje, kovanje, balinanje in kegljanje.

Pomlad je tu, odlagamo smučke, pripravljamo se za izlete in ogledujemo svoja kolesa, ki nam bodo omogočila kretanje v bližnji in širši okolici naše domačije.

Izletom naj naša društva v bližajoči se pomladni in poletni sezoni posvete kar največjo pažnjo. Zlasti so važni okrožni izleti,

to je izleti vseh bližnjih društev na skupno izletno točko, tako da se sestanejo na izletu člani raznih naših društev. Dosedaj smo čitali nekolikokrat o takih izletih na Kurešček, na Mrzlico in na goro Oljko. Tudi smo že imeli take sestanke na Krimu in na gradu Čušperk. Število naših društev se je v zadnjem času zelo pomnožilo in se morajo zato tudi slišni izleti pomnožiti. Odveč bi bilo dajati posebna navodila, kako organizirati take izlete. Vsak dobro ve, kako se gre na »božjo pot«. Treba samo premagati zaspanost in privezanost ter kreniti na pot z vsemi tistimi člani svojega društva, ki so veseli svoje mladosti in veseli mladedga življenja v pomladni naravi. Ni lepšega uspeha za društvo kot

lepo uspel izlet in ni za kmetško mladino bolj potrebnega kot skupni okrožni izleti in medsebojno spoznavanje. Tovarištvo, ki ga boste sklenili na takih izletih, bo jamstvo za uspešno delo pri vseh drugih prireditvah naših društev in naših okrožij.

Prav nič manjšega pomena niso društveni izleti na kolesih. Ponovno smo že poudarili, da je kolesarstvo najbolj kmetški sport. Kljub temu pa naša okrožja, naši pododbori itd. v tem pogledu ne morejo pokazati posebnih uspehov. Tudi tekme v tej panogi so preredke. Če pa se že vrše, jim posvečamo premalo pažnje.

Ze junija, zlasti pa julija in avgusta meseca, pade interes za izlete, nastopi vročina in težka dela. V tem času bi morala naša društva vzbuditi med našo kmetško mladino smisel za kopanje in sončenje. Je to v zvezi z zdravjem naše kmetške mladine. Treba pa je to spraviti tudi v zvezo z zabavo, ki si jo tudi v tem času želi naša mladina. Prav neprijetno je videti, da se zlasti v tem času shaja naša kmetška mladina po prašnih dvoriščih kakih gostiln in tam ali balina ali se dolgočasi — vsekakor pa počasi brez potrebe privaja gostilniškemu pohajkovanju. Društva, ki bodo res hotela skrbeti za pravo vzgojo svojega članstva, za njihovo zdravje in za njihovo zabavo, bodo zato skrbela, da prirede v svoji bližnji okolici primeren prostor za kopanje in sončenje, zraven v senčnatem gaju pa bodo društva priredila prostor za balinanje in prostor za kegljanje. Vse to: kopalnišče, prostor za balinanje in za kegljanje se da prirediti z malimi stroški. Tak prostor poletne zabave, kopanja in lahkega sporta, ki ga predstavlja balinanje in kegljanje, bo gotovo postal zbirališče kmetške mladine in nudil možnost, da se razvije med njo tovarištvo in

plemenita tekma. Zlasti bo tudi odtegnil mladino gostilnam in jo zvalil v čisto ozračje k vodi in gozdu.

Odveč bi bilo dajati posebna navodila za prireditev kopalnišča, ker je to povsem odvisno od krajevnih prilik. Marsikje v tem pogledu sploh ne bo treba ničesar ukreniti, drugje bo treba napraviti samo mal jez, drugod kotanjo.

Prostor za balinanje je pripravljen, če zgladite, splanirate kakih 50 m² površine v obliki 10×5.

Večih izdatkov pa zahteva priprava kegljišča. Vendar ti stroški niso tako veliki, da bi jih društva ne zmogla. Treba je žrtvovati za to napravo nekaj, ker je igra zelo vabljava in daje tudi društvom možnost, da pozneje prirede tekmovalna kegljanja. Za kegljišče treba zgladiti ploskev približno 10×3. Da se dobi najprimernejšo površino te ploskve, jo je dobro nadelati z ilovico ali pa vsaj s cestnim blatom. Na kraju, od koder se keglja, je namestiti desko v površini 3—4 m × 30 cm. Krogla mora biti namreč pri tej igri zagnana tako, da pade najprej na to desko. Na nasprotnem koncu pa je namestiti lesen kvadrat z notranjim križem, tako da dobimo 9 križišč, kamor postavljamo keglje. Na ta način je vsak kegelj oddaljen od drugega keglja ca. 85 cm. Napraviti je 9 kegljev, od katerih mora biti vsak visok 35 cm. Za ustavljanje krogel zadostuje primeren nasip v polkrogu, za vračanje krogel pa enostaven lesen žleb. Nabaviti je potrebno še nekaj krogel razne velikine in težine, ki jih igralci izbirajo za kegljanje po svoji oceni in izbiri.

Vsa društva, ki si bodo na sličen način priredila kopalnišča in letna zabavišča, prosimo, da nas o tem obveste in da nam tudi poročajo o uspehih.

Č Oliveš?

ODGOVORI na vprašanja, stavljeni v zadnji številki Grude:

1. Kako ravnam s piščanci, ko se izvalijo?
2. Kaj je stalen umetni travnik?
3. Kdaj je bila izdana prva jugoslovenska ustava?
4. Koliko znaša nujni delež?
5. Kateri znani slovenski pisatelj je spisal povest, ki obravnava kmetški upor, oziroma dobo neposredno po uporu?

1. Edini primeren čas za valjenje je zgodnja pomlad. Najbolje je nasaditi kokli od konca februarja do srede aprila, da se piščanci izvalijo od srede marca do začetka maja. V tem času najdejo v naravi mizo sijajno pogrnjeno z nežno, mlado travico in deteljico in z množino hroščev in črvičkov. Zimski mraz je že minil in piščanci dobro uspevajo. Ko pritisne poletna vročina, ki je za najmlajše piščančke silno škodljiva, so že krepki in utrjeni. Ko

se pa bliža zima, v novembru so jarkice poponoma dorasle; preko zime, ko so jajca najdražja, nam pridno nesejo. Ing. W.

2. Menjalni travnik ali ornica je umetni travnik, sestavljen iz takih vrst detelj in trav, da traja, t. j., da daje zadovoljiv pridelek, 4—5 let. Nato se travnik sprasi in uporablja nekaj let (2—5) kot njiva za pridelovanje poljskih sadežev. V semenski mešanici za menjalni travnik zavzemajo detelje $\frac{1}{2}$, trave pa $\frac{3}{4}$ semena. Ing. S.

3. Znanj naš vseučiliški profesor, sedaj poslanik v Ameriki, dr. Leonid Pitamic, pravi v svoji knjigi »Država« o ustavi sledeče:

... Kakor v vsaki organizirani družbi, tako so tudi v državi določeni ljudje s posebno nalogo, da ustvarjajo, spreminjajo in uporabljajo pravna pravila ter da ugotavljajo njih pomen, kadar je sporen. Te ljudi imenujemo organe, obseg in način pa, po katerem so po pravu dolžni vršiti pravkar navedene posle, imenujemo njih kompetence. Pravila, ki določajo organe in njih kompetenco, nazivamo organizatorna pravila, celokupnost teh pravil pa pravno organizacijo v ožjem smislu besede. Iz organizatornih pravil je razviden ustroj države, ker kažejo, kako naj se ustvarja, uporablja in ugotavlja pravo. Tudi med organizatornimi pravili razločujemo višja in nižja: pravilo n. pr., ki določa sestavitev in kompetenco zakonodavnih organov, je višje od onega, ki ureja občinska oblastva,

ako se morajo le-ta ustvarjati z zakonom; zakaj prvoimenovano pravilo je pogoj, brez katerega drugoimenovano ne more nastati. Najvišja izmed organizatornih državnih pravil, ki določajo najvišje organe v državi, njih delovanje in medsebojno razmerje, s tem pa obliko države, imenujemo ustavo. Ustava je vir pozitivnega prava, ker je v njej ustanovljeno, kako naj se pravo ustvarja, uporablja in ugotavlja. Zato je ustava, najsi bo zapisana ali ne, najsi bo vsebovana v enem dokumentu ali v več listinah, bistvena za vsako državo in odločilna za njeno obliko ...

4. Zakonodajalec je določil, da mora zapustnik nameniti v svoji poslednjevoljni odredbi (testamentu) gotovim osebam dedne deleže. Te osebe so zapustnikovi otroci, in ako teh ni, njegovi roditelji. Dedni delež, ki so ga te osebe upravičene terjati, se imenuje dolžni ali nujni delež, njim samim pa se v tem pogledu pravi nujni dediči. D.

5. Znan hrvatski pisatelj Avgust Šenoa v svojem romanu »Seljačka buna« (kmetški punt), ki je preveden tudi v slovenščino. (Ob tej priliki svetujemo našim čitateljem, da berejo hrvatska in srbska dela v izvirniku, ker jim jezik gotovo ne bo delal veliko preglavic; priučili se bodo na ta način igraje srbohrvatskega jezika, ki je neobhodno potreben vsakemu, za napredkom stremečemu Slovencu.) D.

Zapiski

Ob devetdesetletnici Josipa Jurčiča.

Knjižničarji naših podeželskih knjižnic vam bodo povedali: »Stari in močno obrabljeni so že zvezki Jurčičevih spisov, toda ljudje jih še vedno najraje berejo. So ljudje, ki so Jurčiča že desetkrat prebrali, pa ne mine leto, da ga ne bi zopet vzeli v roke z ljubeznijo in zanimanjem.«

Taka je torej sodba naroda o Jurčičevih delih. Mislim, da je merodajnejša od vseh literarnih kritik, ki jih je bil tudi Jurčič deležen.

90 let je preteklo 4. marca, odkar je zagledal luč sveta pod skromno kmetško streho najboljši slovenski ljudski pripovednik — Josip Jurčič. Mušjava pri Krki na Dolenjskem nam ga je dala. Začel je —

kakor vsi — z ljudsko šolo v domačem kraju, prišel potem v latinske šole v Ljubljano in tam tudi maturiral. Potem se je odpravil na Dunaj študirat jezikoslovje. Preveč pa se je že vdal pisateljevanju, da bi imel dovolj časa za študij. Zato ga je opustil ter se raje poprijel novinarstva. Tu pa je razlika: Medtem ko je na Dunaju trpel študij v korist pisateljevanja, je potem trpelo pisateljevanje v korist urejevanja »Slovenskega Naroda«. Vsemu pa je napravila konec koščena roka bele žene, ki mu je za vedno iztrgala plodovito pero že v njegovem 38. letu.

Jurčič je naš pravi ljudski, kmetški pripovednik. Skoro vsa njegova dela so črpa snov v resničnem življenju pisateljeve kmetake okolice. Preprost, kmetški je način njegovega izražanja in pripovedovanja; živo in vsalodanje, a baš zato naravno in razumljivo je življenje, ki ga nam

opisuje v svojih številnih delih. Kmeti sin, ki je »kot deček za brazdo plužne držal«, je ostal kljub svojemu »mestnemu« poklicu po svoji duši in srcu, miselnosti in jeziku — pristen slovenski kmet. Tak je tudi v svojih delih. In v tem tiči poleg njegovega izrednega pripovedniškega daru glavni razlog, da je in da bo ostal tudi v bodoče ljubljene našega naroda.

Odveč bi bilo vsako naštevanje njegovih del. Kdo ne pozna njegovega »Desetega brata«, »Sosedovega sina«, »Domna«, »Rokovnjačev«, »Jurija Kozjaka, slovenskega janičarja«, »Jesenske noči med slovenskimi polharji« itd. itd. Ne bila bi pa popolna slika slovenskega kmeta, če ne bi Jurčič obdelal tudi kmetijskih puntov v svoji povesti »Sin kmetiškega cesarja«.

Slovenski narod je Jurčiču hvaležen, saj je dvignil in izpopolnil njegovo slovstvo v obilni meri. Slovenski kmet pa vidi v njem svojega odličnega sina in najboljšega tolmača, čeprav mu nekateri zamerijo, da je risal slovenskega kmeta, kljub temu, da ga je resnično poznal, preveč z lepe strani.

Ko se bomo čez 10 let spominjali stoletnice Jurčičevega rojstva, bo naša vas nedvomno dostojno počastila spomin svojega velikega sina. V to je poklicana predvsem naša kmetijska mladina. Niti najmanj ne dvomim, da bo to svojo nalogo v polni meri izvršila.

St.

Predsednik čsl. republike T. G. Masaryk je praznoval 7. marca svoj 84. rojstni dan. Trikrat je že bil izvoljen za predsednika republike, ki je v veliki meri delo njegovega truda, in kakor izgleda, bo v letošnjem maju izvoljen četrtič, čeprav je izrekel željo, naj bi mu preskrbeli naslednika. S smrtjo pred par meseci umrlega kmetijskega voditelja A. Švehle, ki je bil splošno smatran za njegovega naslednika, je postalo vprašanje naslednika začasno nerešljivo. In sivolasi državnik bo moral kljub svoji visoki starosti še nadalje držati v svojih preizkušenih rokah državno krmilo svoje domovine. Da bi mu zdravje to še dolgo dovoljevalo, je želja vseh, ki ljubijo bratsko republiko.

V boju za kmetijske zbornice.

Jugoslavija je kmetijska država, saj tvori kmeti stan 80-odstotno večino prebivalstva. Kljub tej ogromni številni večini in kljub temeljni važnosti kmetijskega stanu pa vse do danes še nimamo pri nas kme-

tijskih zbornic, tega stanovskega zastopstva našega kmetijskega naroda.

Razumljiva je zato vsako leto se ponavljajoča zahteva po kmetijskih zbornicah, ki je deležna sicer vedno in povsod laskavega priznanja, a do uresničenja niti v mislih ne pride. Pri letošnji proračunski razpravi v Narodni skupščini so baš narodni poslanci iz dravske banovine odločno spregovorili v korist kmetijskih zbornic. Ali smo se s tem približali njihovi ustanovitvi, je za enkrat še odprto vprašanje. Korist našega podeželja in s tem tudi korist države pa zahtevata, da preidemo tudi v tem pogledu od besed k dejanjem!

Teden skrbstva za zdravje podeželja.

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos en teden posvečen zdravju podeželja — seveda na Češkoslovaškem. Pod protektoratom ministra za kmetijstvo in ministra za narodno zdravje bodo v dnevih od 18. do 25. marca dopovedovali svojemu podeželanu vsi časopisi, radio in na tisoče predavateljev, da mora paziti na svoje zdravje prav tako, kakor pazi na svoje gospodarstvo. Tudi pri nas bi bila taka vsakoletna akcija potrebna, morda še bolj kakor v bratski Češki!

Ali se vračamo v stare čase?

Že nekaj časa pogreša naše kmetijsko ljudstvo potrebnih denarnih sredstev, ki vsaj revnejšim primanjkujejo večsih celo za najpotrebnejše življenjske potrebe. Kakor čitamo v časopisih, se tudi kmetovalcem na Slovaškem ne godi prav nič bolje. Pa so si začeli pomagati, kakor si vedo in znajo. Nekega dne je trafikant obesil na vrata svojega lokala napis: »Prodajam tudi za jajca.« Kmalu so ga začeli posnemati drugi trgovci in danes je jajce že udomačeno menjalno sredstvo v liptovski občini na Slovaškem. Seveda — le za manjše in vsakdanje življenjske potrebe.

Zbližanje Rusije in Poljske.

Odkar so prišli v Rusiji na krmilo boljševiki, je bilo sodelovanje Rusije z ostalimi državami dolgo popolnoma prekinjeno. Ta izločitev matuške Rusije se je bolno občutila v mednarodnem političnem življenju sploh, še posebno kvarno pa je vplivala na reševanje mnogih zadev ostalih slovanskih držav, ki so pogrešale svojega nekdanjega zaščitnika.

Zid, s katerim je bila dolga leta obdana poveljna Rusija, pa se je začel polagoma

rušiti. Posamezne države so sklepale z Rusijo trgovinske pogodbe, in končno je prišlo tudi do sodelovanja na političnem polju.

Med prvimi slovanskimi državami je pred kratkem uredila svoje razmerje z Rusijo republika Poljska. Je to tem važnejše, če pomislimo, da je Poljska neposredna sosedica Rusije, da je med njima plamtela že po končani svetovni vojni ogorčena vojna, ki je končala z zmago Poljske, in da je velik del poljske države pripadal svoječasno carski Rusiji, kar vse da sklepati, da je nedvomno med tema državama marsikaj, kar bi moglo ovirati njihov sporazum.

Doseženi sporazum med Rusijo in Poljsko je ugodno odjeknil po vsej Evropi, ker ustvarja garancijo za mir in sodelovanje v vzhodni Evropi. Razveseljivo pa je to dejstvo zlasti za nas Slovane, saj pravi že naš stari narodni pregovor, da kri ni voda.

Naloga, ki nas čaka.

Češkoslovaška kmetijska akademija v Pragi ima knjižnico, v kateri zbira vsa književna dela kmetijsko-strokovne, narodno-gospodarske ter agrarno-ideološke vsebine vseh, predvsem pa slovanskih na-

rodov. — Kaj pomeni, imeti tako knjižnico na razpolago, bo dobro vedel vsak izmed nas, ki bi rad proučil ali se seznanil s tem ali onim važnim vprašanjem, pa mu je to povsem nemogoče. Čim bolj se naš mladinski pokret širi, čim bolj se pogloblja in čim bolj stremi po realnem ustvarjanju, tem bolj občuti to ogromno vrzel v vrsti svojih delovnih sredstev.

Zato je nastala že nujna potreba, da ustanovimo v kakršnikoli obliki to ustanovo, pri čemer nam bo nedvomno lahko mnogo pomagala baš Zveza slovanske kmetijske mladine. Naj bodo te vrstice samo povod, da bodo merodajni o tem razmišljali in vsaj v doglednem času pristopili k ostvaritvi te zamisli.

Španska kmetijska stranka je priglasila svoj pristop k Mednarodnemu agrarnemu biroju v Pragi.

Stoletnica »Sonetnega venca«. Dne 22. februarja je poteklo 100 let, odkar je izšel kot priloga lista »Illyrisches Blatt« Prešernov »Sonetni venec«, s katerim se je postavil naš pesnik v vrsto največjih pesnikov kulturnih narodov.

Knjižna poročila.

V oceno smo prejeli: **Upton Sinclair: »Dolarji«**, roman, I. del., prevedel Mirko Javornik, izdala Delavska založba, r. z. z. o. z. v Ljubljani. Knjigotrška cena vezani knjigi je Din 40.—, broširani pa Din 28.—. Oceno prinesemo prihodnjič.

Rejec malih živali. Tako je naslov novemu mesečniku, ki je izšel sredi meseca februarja t. l. in ki je namenjen pospeševanju malih živali. List urejuje naš tov. Alfonz Inkret, šolski upravitelj v šenkovem turnu. Prva številka prinaša razne poučne članke ter daje navodila za čim uspešnejšo rejo malih domačih živali. Prav toplo priporočamo novi list.

50-letnica »Kmetovalca«. Letos 1. marca je poteklo 50 let, odkar je izšla 1. številka tega najbolj uglednega kmetijsko-strokovnega glasila. Doba, ki jo je prehodil »Kmetovalec«, ni bila samo dolga, ampak tudi zelo težavna in polna največjih vplivov, ne samo na našega kmeta, temveč na ves naš narod. Pomisliti moramo, da je pričel »Kmetovalec« izhajati v dobi, ko se je moralo našega kmeta takorekoč

učiti brati in razmišljati o težavah njegovega gospodarstva. 50 dolgih let je »Kmetovalec« bil strokovni svetovalec in vodnik našemu kmetu, ne samo v strokovnih, marveč tudi v njegovih trgovskih in pravnih zadevah. Koliko praktičnih nasvetov iz vsakdanjega življenja je dal »Kmetovalec« v teku svoje dolge 50-letne dobe našemu kmetškemu gospodarju, more presoditi samo oni, ki ima pregled čez to ogromno delo. Naše poljedelstvo, sadjarstvo in vrtnarstvo, travništvo in pašništvo, vinogradništvo in kletarstvo, živinoreja in mlekarstvo, konjereja in živinozdravstvo, gozdarstvo, čebelarstvo, gospodinjstvo in ostale pomožne panoge, vse to je našlo v današnjem jubilanu vedno pravo mesto preudarnega in odločilnega pospeševanja. Nobena teh panog našega kmetijskega gospodarstva ne bi bila na tako visoki stopnji razvoja, kakor se danes nahaja, če bi ne bilo »Kmetovalca«.

Kljub težkim razmeram, v katerih živimo, moramo priznati, da je »Kmetovalec« ravno dandanes neobhodno potreben za vsakega, ki se zanima za napredek našega kmetijskega gospodarstva. Ta list prinaša poleg potrebnih aktualnih strokovnih

članke in spisov tudi navodila, nasvete in odgovore na vprašanja iz vsega področja kmetijstva. V novjšem času je tudi trgovsko-vnovčevalni pregled za najvažnejše kmetijske proizvode zelo skrbno obdelan, po katerem se naši kmetje s pridom ravnajo. Trdi se lahko, da kmetijska domačija, ki nima tega lista, marsikaj prepotrebnega pogreša za izboljšanje in preureditev svojega gospodarstva.

Koristi, ki jih prinaša ta list, se ne morejo dovolj preceniti.

Jubilejna številka, ki je izšla na 56 straneh v lepi novi opremi, prinaša polno po-

učnega gradiva, a tudi zgodovinskega pregleda važnih dogodkov, ki so bili v zvezi v tej dolgi dobi z njim in Kmetijsko družbo. Ker je naročnina na list samo 25 Din letno, je očitvidno, da mora prispevati za njegovo izdajanje precejšen del Kmetijska družba sama.

Vsi prijatelji našega kmeta si bodo gotovo šteli nekako v dolžnost, da bodo »Kmetovalca« kljub težkim časom priporočali za njegovo večje razširjenje. Saj spada »Kmetovalec« kot naše najstarejše kmetijsko glasilo gotovo v vsako kmetijsko hišo.

Rešitev ugank iz 2. številke

1. Posetnica: Mož je poljedelec.
2. Magična zlogovnica: Navpično in vodoravno: 1. ba-na-na, 2. na-ra-va, 3. na-va-da.
3. Izločilnica: Ako vzameš iz vsake besede nekaj zaporednih črk dobiš pregovor: Roka roko umiva.

Vse te uganke je sestavil »Castor & Pollux«

Dvojna uganaka

I. Mraz, I. Dramnik, Ovčak, Karel Sep, N. Karl Juvatič, Ralski, B. Vecir, T. V. Coger.

Mnogi se bodo zopet jezili name, češ da tega ali onega ni v listu itd. Vsem tem moram vedno in vedno odgovoriti, da žal ni prostora za vse prispevke; skušal pa bom postopnjema vse uvrstiti — v kolikor seveda bodo odgovarjali.

Prav vesele in zadovoljne velikonočne praznike želi vsem cenjenim naročnikom in prijateljem

UREDNIK

K. V. — Radi pomanjkanja prostora priobčim članek prihodnjic. Oprostite!

Fides. — Iz zapuščine bivšega urednika sem dvignil Vašo pesem. Tudi meni ugaja

1. Ako ta imena pravilno razvrstiš, dobiš v prvi vrsti njihov stan.

2. Povej poklic vsakega! (Rešuj tako, kakor posetnice).

Dopolnitev

V. A. J. S. O. E. R. Č. K. V. Č

Vstavi mesto pik črke, da dobiš pregovor!

Naloga

os, ana, lica, lan, dam.

Napravi iz teh besed nove s tem, da dodaš vsaki besedi spredaj en glasnik. Dodani glasniki ti dajo ime lista.

in jo priobčim vendar šele poleti, ker vsebina ni primerna sedanjemu letnemu času. Ob priliki me malo spomnite!

Tiskarski škrat tudi naši »Grudi« ne prizanaša. Včasih samo malo ponagaja in spreminja samovoljno posamezne črke, stavlja čisto po nepotrebnem vejice itd. V zadnji številki pa se je ta preklicani škrat med drugim spravil tudi na naš kmetijski sport. Najbrže mu ne prija, da so se naši fantje-smučarji tako imenitno odrezali in je zato čisto po svoje razmestil posamezne odstavke ter dal zadnji odstavek kar na prvo mesto. Cenjeni čitatelji so to gotovo sami takoj uvideli, da nekaj ni v redu in si sami pravilno razmestili posamezne odstavke.

Tiskarski škrat mi dela prevelike neprijetnosti, zato sem ga moral — v svojo obrambo — zatožiti. Urednik.

„Rude in kovine“ d. d. **Ljubljana, Masarykova cesta 12** **(Glavno zastopstvo Cinkarne d. d. v Celju)**

Na veliko:

svinec, cink, kositer, aluminij, baker, cinkova pločevina, svinčena pločevina, pocinkana železna pločevina, cinkovo belilo „Briljant“, Cinkopon, cinkov prah, razne barve i. t. d.

Kupuje: rude in stare kovine.

Naslov za brzojave: RUDE Ljubljana. Tel. inter. 2727, 2827.

Mlad in napreden kmetovalec uporabljaj stalno umetna gnojila, ker ista povečajo in poboljšajo poljske pridelke. V to svrhu priporočamo:

Mešano gnojilo Nitrofoskal-Ruše,

ki vsebuje 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in 33% apna. To gnojilo priporočamo za okopavine, posebno za krompir in travnike.

Nitrofoskal I,

ki vsebuje 8% dušika, 6% fosforne kisline, 8% kalija in 35% apna priporočamo za gnojenje vinogradov, sadonosnikov in vrtov za zelenjavo.

Nitrofos,

ki vsebuje 4% dušika in 12% fosforne kisline priporočamo za gnojenje žitaric in travnikov na težjih tleh.

Apneni dušik

je izvrstno dušično gnojilo in ga priporočamo za vse gospodarske rastline. Z apnenim dušikom naj se gnoji redno vedno pred setvijo in se ga naj zaorje. Travnike pa gnojiti v jeseni ali zgodaj spomladi, ko sneg skopni.

Naročajte skupno, ker v tem slučaju Vam pride gnojilo cenejše. Naročila sprejema Tvorница za dušik v Rušah.

Kdor stalno varčuje - se bede varuje!

Če vložiš v hranilnico **vsak mesec** enega izmed spodaj navedenih zneskov, se Ti pri pet odstotnem obrestovanju nabere:

Znesek Din	po 5 letih	po 10 letih	po 15 letih	po 20 letih
10.—	681.—	1.550.—	2.659.—	4.075.—
50.—	3.405.—	7.751.—	13.297.—	20.378.—
100.—	6.810.—	15.501.—	26.594.—	40.751.—
200.—	13.620.—	31.003.—	53.188.—	81.503.—
300.—	20.430.—	46.504.—	79.782.—	122.255.—
400.—	27.240.—	62.006.—	106.377.—	163.007.—
500.—	34.050.—	77.507.—	132.971.—	203.758.—
1.000.—	68.100.—	155.014.—	265.942.—	407.517.—

Stopi v krog stalnih varčevalcev!

Piši po navodila na

HRANILNICO DRAVSKE BANOVINE

Celje - Ljubljana - Maribor

Sveže meso

Goveje, telečje, prešičje
in razni mesni izdelki

Janko Zevnik

Ljubljana, Dunajska 41

**Kupuje vse vrste
živino in prešiče.**

Ako želite

šadna drevesa

ki bodo dobro rastla

in rodila, jih naročite

iz Ćupčičeve

drevesnice

na Ćtujski gori.

M. ŠIFRER

knjigoveznica

LJUBLJANA

Vegova ulica šte. 6.

Prporoča se za vezavo
vsakovrstnih knjig in revij.

Točna izdelava.
Solidno delo.

Fantje in dekleta

če hočete biti lepo
oblečeni kupujte si blago

v Ljubljani

Pred Škofljo 3, Ljengarjeva ulica 3

R. MIKLAUC

„Pri
Škofu“

KLISATE

*vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidneje*

KLISARNA ST. DEU

LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

LAP ANTON

trgovski vrtnar, **KAMNIK**
podružnica, Kranj

Vam dobavi nagrobne vence, trakove z napisi, sveže in umetne šopke ter vsakovrstne vrtnice. Izvršujem vsa obdelovanja vrtov po lastnih in po danih načrtih.

ZOBNI ATELJE

Dentist

Koblar Adolf
Ljubljana, Poljanska c. 12

Ordinira od 8—12 in 2—6 ure.

Po dogovoru tudi izven teh ur. Ob sobotah se ordinira le do 4. ure.

**Zavese posteljna pregri-
njala**, namizne prte, prtice itd.
krasno vezene in po nizkih cenah
dobite pri

MATEK & MIKEŠ
Ljubljana

poleg hotela Štrukelj

Vezenje in šivanje oprem za ne-
veste, monogrami, gumbnice.
Entlanje, ažuriranje, predtiskanje.

**Velika izbira predtiskanih
ženskih ročnih del**

F. Lubas in sin

Podružnica Ljubljana
Borštnikov trg 1
dvorišče

Imamo v zalogi vseh vrst

h a r m o n i k

naše svetovno znane znamke. Previzujemo
vsako popravilo, katero strokovno izvršujemo
hitro in poceni.

Priporoča se Vam

SLAVIJA

Jugoslovanska zava-
rovalna banka

V LJUBLJANI

Za vse vrste zavarovanj.

Podružnice v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu,
Novem Sadu, Osijeku in Splitu. Zastopstva
v vseh krajih Jugoslavije.

Zanimajte se za pogrebna zavarovanja.
Centrala v Ljubljani. Telefon št. 21-76 in 22-76

TISKARNA

DRUŽBA Z O. Z.

KAMNIK

Čekovni račun št. 10,560

*

Moderno urejeno grafično
podjetje. Ustanov. l. 1900

*

Izvršuje vsa tiskarska dela
hitro, lično in po konku-
renčnih cenah. Specijalna
dela: trobarvne razgledni-
ce in prvovrstni tisk knjig

*

Nujna naročila izvrši takoj

Proračuni poštnoobratni

*

SLATTNAR

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Brzovav: „KMETSKI DOM“ — Žiro račun
pri Narodni banki — Račun poštne hranil-
nice 14.257 — Telefon 2847

Podružnici: Kamnik — Maribor

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % brez odpovedi, po 5% pri 8 mesečni odpovedi

Jamstvo za vse vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja.

Stanje vlog:

Din 35,000.000.-.

Rezerve:

Din 1,200.000.—.

Posojila daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Oskrbuje: Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje

Preskrbuje: Čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta

Blagajniške ure:

Ob delavnikih od 8. — 12. $\frac{1}{2}$,
in od 3. — 4. $\frac{1}{2}$, le ob sobotah
in dnevih pred prazniki od
8. — 12. $\frac{1}{2}$ ure.

